

ÅRSRAPPORT

Viktiga händelser under 2022	06
Det här är Hjärnfonden	08
Hjärnans ohälsa i siffror	09
Generalsekreteraren har ordet	10
Så här arbetar Hjärnfonden	14
Insamling	16
Hjärnfondens givare och insamlare	20
Världens bästa hjärnforskning	26
Hjärnor som når sin fulla potential	36
Ett hjärnkunnigare samhälle	40
Årsredovisning	44
Kontakta oss	69

Vad är en effektrapport?

Insamlingsorganisationer som är medlemmar i branschorganisationen Giva Sverige förbinder sig att varje år upprätta en effektrapport. Effektrapporten beskriver för givare och andra intressenter om och hur organisationen uppnår den samhällsnytta och de effekter den har som målsättning att bidra till. Hjärnfonden har beslutat att integrera effektrapporten i årsberättelsen för att på ett enhetligt sätt redovisa för verksamhetsåret 2022. Det är i linje med Hjärnfondens ambition att tydligt redovisa effekten av det arbete som Hjärnfonden gör för att uppnå visionen om ett samhälle där alla hjärnor når sin fulla potential, fria från sjukdomar.

Så arbetar vi med förändringsteori

För att försäkra oss om att verksamheten på ett effektivt sätt bidrar till att uppfylla våra mål har Hjärnfonden, i enlighet med Giva Sveriges riktlinjer, tagit fram förändringsteorier för vår verksamhet. Förändringsteori beskriver sambanden mellan resurser, aktiviteter och utfall, samt de resultat och effekter som man antar att aktiviteterna bidrar till.

Hjärnfonden har förändringsteorier inom sju olika områden: utdelning till forskning, fakta, råd och stöd, förändringar av normer och attityder, livsstilsförändringar, förändring av offentliga system och mobilisering av en folkrörelse för förändring. Dessa förändringsteorier innehåller önskade utfall, resultat på kort, medellång och lång sikt samt önskad effekt för varje område.

Vi påbörjade utvecklingsarbetet med förändringsteorier under 2020. Under 2022 har vi arbetat vidare med att beskriva och utveckla teorierna för att kunna använda dem i organisationen framåt.

Viktiga händelser under 2022

Ett händelserikt år

I början av 2022 hade covidpandemin fortfarande sitt grepp om samhället, och i februari bröt ett fullskaligt krig ut i Ukraina när Ryssland invaderade. Sedan dess har energikris, inflation och dystra ekonomiska prognoser påverkat givarnas liv och plånböcker. Allt detta innebär potentiella konsekvenser för insamlingsverksamheten, framför allt det regelbundna givandet. Liksom för många andra insamlingsorganisationer är de regelbundna givarna av central betydelse. Hur det regelbundna givandet kommer att utvecklas i framtiden återstår att se och är bland annat beroende av yttre faktorer som den ekonomiska utvecklingen i samhället.

Ett rekordstarkt insamlingsår med en miljon gåvor

Trots allt som hände under det gångna året var fler än någonsin villiga att bidra till Hjärnfonden och svensk hjärnforskning. Totalt kunde Hjärnfonden samla in över 295 miljoner kronor – ett rekordstort belopp. För första gången tog Hjärnfonden emot över en miljon enskilda gåvor under ett räkenskapsår. Testamentsgåvor var en mycket viktig del av de insamlade medlen. Under 2022 inkom närmare 68 miljoner kronor i testamentsgåvor till Hjärnfonden, en ökning med över 140 procent från föregående år.

Miljarden utdelad till forskning

Hjärnfonden har sedan 1994 utvecklats till en av de största finansiärerna av hjärnforskning i Sverige. Under 2022 passerade Hjärnfonden en miljard kronor i totalt utdelade medel till forskning.

Under våren beslutade Hjärnfonden att dela ut medel till 99 forskningsprojekt vid landets universitet och högskolor. Forskningsprojekten berör grundläggande kunskap om hjärnan och nervsystemet samt skador, sjukdomar och funktionsnedsättningar med koppling till hjärnan. Några exempel på forskningsområden som fått stöd under 2022 är Alzheimers sjukdom, depression, ALS, stroke och livsstilsförändringar som påverkar hjärnhälsan. Tolv postdoktorala stipendium ämnade för forskare i början av sina karriärer delades ut – forskningen sker inom bland annat minne, inlärning och emotion, MS, epilepsi och depression. Under året som gick delade Hjärnfonden totalt ut över 127 miljoner kronor till svensk hjärnforskning. Det innebär en ökning med 50 procent sedan 2018.

STRESS! – om stressrelaterad psykisk ohälsa

I kampanjen "Stresslarmet" samlade Hjärnfonden under 2021 in skildringar från personer som upplevt stressrelaterad psykisk ohälsa. Dessa berättelser blev grunden för initiativet STRESS! som lanserades under 2022. Artister tolkade de drabbades röster i fem låtar där varje lyssning på låtarna under kampanjperioden bidrog till mer forskning om hjärnan. Med STRESS! vill Hjärnfonden i första hand öka kunskapen om stress, stressymtom, och stressrelaterad psykisk ohälsa, samt om hur man bäst förebygger negativa konsekvenser till följd av långvarig stress. STRESS! är en del i att skapa ett mer hjärnkunligt samhälle genom att sprida kunskap om stressrelaterad psykisk ohälsa.

Mkr samlade
Hjärnfonden in 2022

295

Det här är Hjärnfonden

Hjärnfonden arbetar för ett samhälle där alla hjärnor når sin fulla potential, fria från sjukdomar.

Hjärnfonden är en ideell insamlingsstiftelse som grundades 1994 efter ett initiativ från professor Lennart Widén vid Karolinska Institutet i Solna. Sedan starten har vi delat ut mer än en miljard kronor till svensk hjärnforskning. Idag är Hjärnfonden en betydelsefull finansiär av forskning inom neurovetenskapens alla områden – från grundforskning till klinisk forskning. Bidrag som delas ut till forskning kommer från insamlade medel från privatpersoner, företag och organisationer.

Vi arbetar med insamling och finansiering av hjärnforskning, samt kunskaps-spridning och samhällsförändring för att förbättra människors välbefinnande, hälsa och förmåga att växa så fler lever mer och längre.

Hjärnfonden vill:

- Bidra till att Sverige är en av världens främsta hjärnforskningsnationer.
- Stärka människors förmåga att nå välbefinnande, hälsa och sin fulla potential.
- Skapa ett socialt hållbart, innovativt och hjärnkunnigt samhälle anpassat för människor.

Eftersom hjärnans sjukdomsburda är så omfattande brukar vi säga att alla drabbas på något sätt. Stroke, demenssjukdom, epilepsi, migrän, depression, beroende och anorexi är några vanliga exempel. De flesta av hjärnans neurologiska sjukdomar leder till en kronisk utveckling med stort lidande. De blir också de närståendes sjukdom, vilket förändrar livet för många familjer.

Idag lever vi i ett samhälle som inte ser till hjärnans bästa, och inte heller tar hänsyn till hjärnans olikheter. Psykisk ohälsa ökar och kryper ner i åldrarna, och många barn får inte rätt stöd i skolan. Människor blir sjuka av osunda arbetsplatser, ensamhet är ett ökande problem och många människors potential tas inte tillvara.

Vi vet att förändring i det stora börjar med att ge varje människa rätt förutsättningar. Att varje människa, varje hjärna, får plats. Och tar plats. Därför sätter vi hjärnan på agendan, för att driva utvecklingen till ett samhälle där alla ser till hjärnans bästa. Där olikheter värderas, och uppskattas. Där fler kan leva mer och längre.

Framåt! För hjärnans bästa, för allas skull.

Hjärnans ohälsa i siffror

- Varje år får cirka 25 000 personer i Sverige en stroke.
- 46 procent av alla sjukskrivningar utgörs av psykiatriska diagnoser.
- 35 000 personer uppskattas ha diagnosen schizofreni.
- Uppskattningsvis 1,8 miljoner människor i Sverige har ångest.
- Cirka 800 personer har ALS.
- 1,5 miljoner personer beräknas ha migrän.
- Drygt 20 000 personer har diagnosen MS.
- Varje år tar cirka 1 500 människor sitt liv. Omkring 150 av dem är barn och unga.
- Över 80 000 personer har diagnosen epilepsi.
- Runt 700 000 personer beräknas ha en depression.
- Cirka 100 000 personer beräknas ha Alzheimers sjukdom.

General- sekreteraren har ordet

Under ett händelserikt och omtumlande år tog Hjärnfonden emot över en miljon gåvor. Totalt har vi nu delat ut mer än en miljard kronor till svensk hjärnforskning sedan 1994.

År 2022 är ett årtal som kommer att gå till historieböckerna. Det var året då kriget i Ukraina bröt ut. Att ett krig rasar i vår närhet får naturligtvis en mängd följder. Jag, och många med mig, tänker ofta på dem som drabbas av kriget direkt, och mycket oro väcks till liv. Jag vet också att många har varit oroliga över sin ekonomi och att det varit tufft med alla ökade kostnader. Coronaviruset fortsatte också att sätta sitt avtryck på vår tillvaro under året som gick. De flesta av oss fick dock så småningom tillbaka möjligheten att kunna träffas och umgås som vi är vana vid.

I en prövande och omvälvande tid har gåvorna trots allt fortsatt att strömma in till Hjärnfonden. Det här året har det blivit ännu mer tydligt, än kanske någonsin tidigare, hur viktiga hjärnans frågor verkligen är för våra givare.

De flesta människor är på något sätt påverkade av någon hjärndiagnos eller hjärnsjukdom. Du som ger till oss ser och lever med konsekvenserna, och har insikt i att forskning och kunskap kan hjälpa. Du har fortsatt ge, och möjliggör därmed vårt arbete. Under 2022 passerade vi en viktig milstolpe; under våra verksamma år har nu Hjärnfonden totalt delat ut mer än en miljard kronor till svensk hjärnforskning.

Tack vare dina och andras gåvor kunde vi ge stöd till många spännande forskningsprojekt. Vi delade även ut stipendier till lovande hjärnforskare som är i början av sina karriärer. Till exempel har våra givare bidragit till utveckling av nanoteknologi för att förbättra återhämtningen efter stroke, en undersökning av hur virus i magen förändrar hjärnan och en studie av stafylokockinfektioners roll i

Parkinsons sjukdom. Under året delade vi ut 127 miljoner kronor till svensk hjärnforskning. Det här är siffror som gör skillnad och ger resultat. Hjärnforskningen gör hela tiden framsteg och trots stora utmaningar finns det anledning att vara optimistisk. Till exempel tog forskningen om Alzheimers sjukdom ett stort kliv framåt under 2022. Vi tycks nu vara nära att få tillgång till ett nytt läkemedel som kan bromsa Alzheimers sjukdom. Detta genombrott bygger på svensk forskning som fått stöd av bland andra Hjärnfonden.

En diagnos som blev brett uppmärksammas under året var ALS. Varje år insjuknar över 200 personer i Sverige i ALS och sjukdomen är ännu obotlig. Hjärnfonden har stöttat ALS-forskning i många år och vi fortsätter att arbeta för att finna vägar fram till att bota ALS och för ökad kunskap. Jag är stolt över att Hjärnfonden kontinuerligt sprider kunskap och medvetenhet om många av hjärnans diagnoser och dess funktioner. Ett område som vi fokuserat på länge är stress och stressrelaterad psykisk ohälsa. Varje år sjukskrivs 70 000 personer i stressrelaterad psykisk ohälsa i Sverige. Att skapa förändring inom det här området är angeläget. Vi kommer att fortsätta belysa, sprida kunskap och arbeta för att påverka de strukturer som orsakar stressrelaterad psykisk ohälsa.

En annan fråga vi uppmärksammade var det uppdämda behovet av demensutredningar. Varje dag insjuknar 50 personer i demens, men utredningarna är fortsatt för få. Enligt Socialstyrelsen utreddes redan innan coronapandemin uppskattningsvis endast hälften av alla som har en demenssjukdom. I spåren av coronapandemin gick utvecklingen åt fel håll; cirka 17 procent färre personer fick en demensdiagnos under 2021 jämfört med 2019. Hjärnfonden vill se att fler utreds för demens under kommande år för att säkra vårdbehovet.

Effektivitet är en nyckelfaktor för att dina och andras gåvor ska göra nytta på bästa sätt. Vi bedriver ett långsiktigt arbete för att öka insamling och utdelning, och inom ramen för det arbetet har vi sett över våra arbetssätt och utvecklat vår organisation. En del av det arbetet har varit att stärka organisationen med sakkunskap kring insamling, forskning och samhällspåverkan. Det utvecklingsarbetet kommer att fortsätta. Vi har även tagit fram en ny grafisk profil. Det här kommer att bidra till att skapa de bästa förutsättningarna för att öka kännedomen om hjärnans funktioner och diagnoser, samt för att öka insamlingen och därmed utdelningen till forskning.

När den svenska sommarprakten stod i full blom nåddes vi av ett drabbande besked. Ing-Marie Wieselgren hade mördats under Almedalsveckan i Visby. Ing-Marie Wieselgren var psykiater och nationell samordnare för psykiatrirådgivning på Sveriges Kommuner och Regioner. Hon var överläkare på Akademiska sjukhuset i Uppsala, och i den rollen arbetade hon nära med oss på Hjärnfonden. Hon var ordförande i en nationell arbetsgrupp som vi tillsatt för att åstadkomma en reformagenda för en nationell plan för hjärnan, med målet att skapa ett samhälle anpassat efter hjärnans behov och förutsättningar. Ing-Marie Wieselgren vigde sitt yrkesliv åt att arbeta för människor som lider av psykisk ohälsa. Jag är djupt tacksam för att hon gav oss på Hjärnfonden så mycket av sin tid och kunskap. I vårt arbete tillsammans var hennes enorma engagemang alltid tydligt. Jag kommer alltid att minnas hennes outtröttliga kraft, och hur hon oupphörligen arbetade för att skapa förändring för människor som är i så stort behov av det. Hon kommer att fortsätta vara en inspiration och förebild i vårt arbete på Hjärnfonden. Ing-Marie Wieselgren är oersättlig, men vi fortsätter i hennes anda.

Hjärnfonden vill vara en katalysator för människors och samhällets utveckling. Det är vår uppgift att ifrågasätta gamla idéer och komma med nya lösningar. Att belysa, informera och höja rösten för de drabbade. Jag älskar att gå till mitt jobb eftersom jag känner att jag kan göra skillnad för både individer och samhälle. Jag ser det som en gåva att jag får möjlighet att göra skillnad. Alla som ger gåvor till oss gör skillnad. Alla våra givare kan känna sig stolta över detta. Hjärnfondens långsiktiga mål och ambitioner står fast. Att varje människa, varje hjärna, får plats. Och tar plats. Dina och andras gåvor gör att vi kan nå dit – tack!

Anna Hemlin

FRAMÅT!

Så här arbetar Hjärnfonden

Hjärnfonden arbetar med insamling och finansiering av hjärnforskning, samt kunskapsspridning och samhällsförändring för ett hjärnkunnigare samhälle där alla hjärnor når sin fulla potential.

Hjärnfonden

Insamling

Forskning

Hjärnor som når sin fulla potential

Ett hjärnkunnigare samhälle

Insamling

Insamlade medel – en förutsättning
för bidrag till revolutionerande
forskning.

Fotografi: Mary Taylor, Pexels

Hjärnfondens verksamhet finansieras helt och hållet av gåvor. En framgångsrik insamling är en förutsättning för att Hjärnfonden ska kunna fortsätta dela ut medel till svensk hjärnforskning och bidra till kunskapsspridning och samhällsförändring. Behovet är stort då hjärnans sjukdomar och diagnoser drabbar många individer och kostar samhället enorma summor varje år. Hjärnfonden följer därför en ambitiös sjuårsplan med syfte att öka insamlingen inom flera områden. Hjärnfonden är idag en av Sveriges snabbast växande insamlingsorganisationer.

Insamlingen sker genom postala och digitala aktiviteter, donationer, månadsgivare, testamenten, egna insamlare och partnersamarbeten. Tack vare den postala rekryteringen fick Hjärnfonden cirka 83 000 nya givare under 2022. Genom att ständigt testa och utveckla olika brevutskick mäter vi resultat i life-time-value och ROI (return on investment). För varje krona vi lägger ut i vårt postala insamlingsarbete riktat till våra befintliga givare får vi cirka fyra kronor tillbaka.

Trots att 2022 var ett år som präglades av krig, begynnande lågkonjunktur och elkris, var fler än någonsin villiga att stödja Hjärnfonden och svensk hjärnforskning. För första gången tog Hjärnfonden emot över en miljon enstaka gåvor under ett räkenskapsår. Totalt kunde Hjärnfonden samla in rekordbeloppet 295 miljoner kronor till livsviktig forskning och kunskapsspridning om hjärnan. Allt tack vare gåvor från engagerade privatpersoner, företag och organisationer.

Skolloppet

För tredje året i rad anordnade Team Rynkeby – Skolloppet som sedan 2020 görs till förmån för Hjärnfonden Barn, en del av Hjärnfonden. Genom mikrosponsoravtal samlade 123 025 elever på 40 skolor in 5 467 511 kronor till forskning om barnhjärnan.

Skolloppet är ett motions- och välgörenhetslopp, där skolelever från hela Norden springer till förmån för barn med allvarliga sjukdomar. Varje år drabbas tusentals svenska barn av någon form av hjärnsjukdom eller hjärnskada, ibland så svåra att livet inte går att rädda.

Elever som deltar i Skolloppet kan välja att ingå ett mikrosponsoravtal med familj, vänner och lokala företag. Dessa uppmanas att skänka ett mindre belopp per varv eller kilometer som den enskilda eleven springer i samband med Skolloppet. Pengarna betalas in till Team Rynkeby Fonden som donerar insamlade medel till Hjärnfonden Barn.

Testamenten

Testamentsgåvor utgör ett mycket viktigt bidrag för svensk hjärnforskning. Under 2022 inkom närmare 68 miljoner kronor i testamentsgåvor till Hjärnfonden, en ökning med över 140 procent från föregående år.

Intresset för att ge en gåva till en eller flera organisationer i sitt testamente ökar. Under 2021 gjorde Hjärnfonden en enkätundersökning om allmänhetens inställning till att skriva testamente. Undersökningen visade en ökning jämfört med 2019 bland dem som helt säkert (från 11 procent till 16 procent) och troligen (från 33 procent till 38 procent) kommer att skriva testamente. Att underlätta för personer som är intresserade av att upprätta ett testamente och stödja hjärnforskningen genom Hjärnfonden är därmed en viktig investering för framtida gåvor. Vi arrangerade därför även under 2022 ett webinar tillsammans med en av våra samarbetspartner, juristbyrån Lawly. Webinariet resulterade i närmare 400 visningar.

Stöd från Postkodlotteriet

Som förmånstagare till Postkodlotteriet mottog Hjärnfonden 16 miljoner kronor under 2022. Pengar som bland annat gick till utdelning av stipendier till framtidens hjärnforskare som forskar inom områden som demens, depression och stroke. Hjärnfonden skickar ett stort tack till alla lottköpare och Postkodlotteriet för ett livsviktigt bidrag till svensk hjärnforskning.

Insamling i siffror

- Under 2022 fick Hjärnfonden in över 2 800 nya månadsgivare.
- Hjärnfonden hade vid årets slut över 27 000 aktiva månadsgivare.
- Hjärnfondens äldsta månadsgivare, till givandet sett, har skänkt 50 kronor i månaden sedan oktober 1996.
- Mellan Hjärnfondens yngsta och äldsta månadsgivare skiljer det 85 år.

Hjärnfondens givare och insamlare

Hjärnfonden är en folkrörelse.
Under året startades 468 egna
insamlingar där människor genom
sitt personliga engagemang
samlade in pengar till Hjärnfonden.

Fotografi: Teona Swift, Pexels

”Det visar att vi med både små och stora bidrag kan hjälpas åt för att forskningen ska gå framåt”

Fotograf: Privat

Alva Elfström – Brain Band: För kampen mot ALS

Alva Elfström driver insamlingen Brain Band – För kampen mot ALS. Insamlingen är en del av entreprenörskapsprojektet Ung Företagsamhet, där 18-åriga Alva driver företaget Brain Band. Hon pärlar armband och skänker 50 procent av vinsten till insamlingen hos Hjärnfonden.

”Det började med att min mormor gick bort i hjärntumör för några år sedan och jag bestämde mig för att mitt UF-företag skulle stötta hjärnforskningen. När sedan en nära vän till familjen drabbades av ALS och jag började förstå mer om den sjukdomen insåg jag att det var till forskning om den här diagnosen jag ville att pengarna från min insamling skulle gå.”

Hon döpte sitt företag till Brain Band. Alvas insamling blev en succé och på mindre än tre veckor nådde den över 20 000 kronor. Armbanden sålde slut snabbare än hon hann pärla, gåvorna strömmade in till insamlingen och människor ville engagera och stötta på flera olika sätt.

”Ett härligt grabbgång hörde av sig och skulle anordna en vandring där de skulle gå 100 000 steg under ett dygn och under tiden samla in pengar till min insamling för ALS-forskningen.”

Tillsammans med sin ALS-drabbade kollega lyckades grabbgänget ta sig i mål med över 47 000 kronor, vilket petade upp Alvas insamling över 100 000 kronors-strecket.

”Det var en så otroligt fin insats för ALS-forskningen och när jag ser siffrorna och alla de fantastiska människorna som valt att bidra till forskningen blir jag så oerhört rörd och faktiskt tårögd. Det visar att vi med både små och stora bidrag kan hjälpas åt för att forskningen ska gå framåt.”

Alva kommer att fortsätta med insamlingen och försäljningen av armband genom Brain Band. När UF-året är slut i juni kommer hon att skänka minst 50 procent av vinsten till insamlingen och hon hoppas kunna göra stor skillnad för forskningen om ALS.

”Alla har möjlighet att starta en egen insamling hos Hjärnfonden eller välja att bidra till en redan befintlig. Så tveka inte, för det finns alltid personer runt omkring dig som kan hjälpa dig att bidra till forskningen. Tillsammans kan man göra stor skillnad för något otroligt viktigt.”

Paul Chronqvist Svensson – Team Rynkeby

Team Rynkeby – Skolloppt är ett motions- och välgörenhetslopp, där skolelever från hela Norden springer till förmån för barn med allvarliga sjukdomar. Hjärnfonden Barn har sedan 2020 varit förmånstagare till Skolloppt och hittills har nära 357 000 elever deltagit i loppet och samlat in pengar till forskningen om psykisk ohälsa hos barn.

Paul Chronqvist Svensson är Country Manager för Team Rynkeby och den som driver hela projektet i Sverige. Han förklarar varför man valt Hjärnfonden som förmånstagare till Skolloppt.

"I och med den ökande psykiska ohälsan hos barn idag var valet lätt när vi kunde få chansen att bidra till att starta upp Hjärnfonden Barn. När jag först kom i kontakt med Hjärnfonden så blev jag mycket imponerad av organisationen, hur man tänker och tar hand om varandra, men också hur Hjärnfonden varit villiga att bidra till att utveckla Skolloppt. Samarbetet är fantastiskt och helt i linje med hur jag vill arbeta när man tillsammans över organisationsgränserna kan skapa samhällspåverkan och en bättre värld."

Varför är psykisk ohälsa hos barn så viktigt att lyfta och prata om i skolorna?

"Allt fler skolungdomar drabbas av psykisk ohälsa, till exempel på grund av ett mer individualiserat samhälle

och kravet på att i tidig ålder fatta stora och livsavgörande beslut. Skolan är en stor livsarena för barn och ungdomar, och en viktig aktör i det dagliga arbetet kring psykisk ohälsa.

Med bra och tillförlitlig information kan vi lyfta bort stigman kring psykisk ohälsa och skapa ett engagemang bland både föräldrar och elever. Vi blir också en förebild för eleverna och skapar empati. Vi vet att psykisk ohälsa leder till att skolresultat påverkas, sociala relationer rubbas och risken för mobbning ökar.

Staten gör inte tillräckligt och därför är det så viktigt att stödja organisationer som Hjärnfondens arbete."

Varför har du valt det här jobbet? Vad är din drivkraft?

"Min drivkraft är enkel. I allt jag gör vill jag bidra till att lämna en bättre värld efter mig. Jag vill kunna påverka och göra skillnad till det bättre för alla!"

Vid vilket tillfälle under alla dina år med Skolloppt har du känt att du verkligen gjort skillnad?

"Egentligen varje gång jag kommer ut till skolorna. Entusiasmen och energin i att barnen får vara med och göra skillnad för sina kompisar. Vi skapar positiva miljöer och positiva platser samtidigt som vi gör relevant samhällspåverkan. Det är otroligt mäktigt."

Fotograf: Marcus Ljung

Susanne Hobohm – Donatorsprogrammet

Susanne Hobohms stiftelse för utbildning, kultur och forskning är en av de privata aktörer som stödjer hjärnforskning genom Hjärnfondens donatorsprogram. Donatorsprogrammet ger givare möjlighet att under en längre tid stödja och följa ett utvalt forskningsprojekt. Susanne Hobohms stiftelse följer professor Maria Råstams forskargrupp vid Lunds och Göteborgs universitet som forskar om diagnosen ARFID*. Här berättar Susanne Hobohm själv om sitt engagemang för forskningen.

"Jag har en stiftelse som bland annat stödjer medicinsk forskning, och genom den har jag möjlighet att följa ett projekt över tid. Jag har personligen sett vilka besvär det innebär för ett barn att lida av den sorts ätstörning som kallas ARFID; varje måltid blir en plåga för familjen, barnet blir begränsat i sitt umgänge med andra, det har svårt att få i sig den näring det behöver, föräldrarna lever i konstant oro.

På Hjärnfondens hemsida läste jag om ARFID, som är en mycket ny diagnos, okänd av många. Den fick sitt namn först år 2013 och såväl den svenska som den internationella forskningen är ringa. Eftersom jag suttit i Hjärnfondens styrelse vet jag hur den vetenskapliga nämnden arbetar, och hur man väljer ut projekt som nämnden tycker är värdefulla att satsa på. Som lekman har jag svårt att själv göra en sådan bedömning.

Viktigt för min stiftelse är givetvis att medlen används för forskning. Vid gåvor via Hjärnfondens donatorsprogram garanteras att hela beloppet går direkt till forskargruppen. Att Hjärnfonden dessutom ligger kvar med utlovade forskningsmedel till donationsmottagarna även när min stiftelse går in med resurser, är också en viktig poäng.

Jag ser fram emot att under tre år följa forskningsprojektets utveckling och att ha kontinuerlig kontakt med forskningsledaren. Kunskapen om diagnosen ARFID är liten. Det finns inte mycket hjälp för drabbade barn och deras föräldrar att få. Mer grundforskning behövs; hur många barn omfattas av ARFID, hur ser det genetiska arvet ut, vilka barn drabbas – frågorna är många. Förhoppningsvis kan min stiftelses donation hjälpa till på resan att hitta svaren."

"Vid gåvor via Hjärnfondens donatorsprogram garanteras att hela beloppet går direkt till forskargruppen."

Fotograf: Privat

*ARFID kallas också undvikande/selektiv ätstörning och är en form av ätstörning som inte är kopplad till kroppsform eller önskan om viktminskning. Den som har ARFID äter ett mycket begränsat urval av livsmedel och/eller för lite mat totalt sett. Barn med ARFID får inte i sig tillräckligt med näring i förhållande till behov, vilket ofta leder till näringsbrist, de ökar inte i vikt och växer inte som de ska.

Fotograf: Privat

Julia Andrén – Yolita

Julia Andrén har skapat klädmärket Yolita, för att hylla livet och för att stötta hjärnforskningen genom en egen insamling till Hjärnfonden.

En natt i april 2020 vaknade Julia upp och kände att något inte stämde. Halva kroppen hade domnat bort. Med tanke på att hon bara var 31 år gammal var läkarna övertygade om att tillståndet berodde på stress och sömnbrist. Men känslan av att något inte stämde höll i sig och efter 18 oroliga dagar fick Julia till slut komma till röntgen och kort därefter kom beskedet: Hon hade en godartad hjärntumör i lillhjärnan som orsakat en hjärnblödning, en stroke. Nu fanns två alternativ. Antingen operera för att ta bort tumören; en operation som skulle medföra stora risker för allvarliga bestående men. Eller att låta tumören vara kvar, vilket innebar en risk på 50 procent att Julia skulle få en ny blödning.

”Men jag ser inte risken – jag ser chansen! Den hoppfulla chansen om 50 procent att det aldrig händer igen. Det är mitt bästa alternativ och det jag väljer att fokusera på! Tumören är nu en del av mig och den får mig att inse att livet är inget vi kan ta för givet. Den får mig att vara mer närvarande i varje stund med insikten att livet är allt bra härligt”

”För mig är det viktigt att forskningen går framåt inom alla hjärnans sjukdomar så fler människor kan leva livet så lång tid som möjligt.”

På årsdagen av stroke lanserade Julia sitt eget varumärke Yolita – egendesignade kläder med budskap som hyllar livet och där 50 procent av vinsten går till Hjärnfonden. Yolita myntades från uttrycket ”YOLO” (You Only Live Once) och är en hyllning till livet. En påminnelse om att leva livet fullt ut och ta vara på de stunder som verkligen betyder något.

Vad hoppas du att pengarna du samlar in från försäljningen ska kunna bidra till?

”För mig är det viktigt att forskningen går framåt inom alla hjärnans sjukdomar så fler människor kan leva livet så lång tid som möjligt. Jag hoppas att pengarna från Yolita kan bidra till att bromsa aggressiva sjukdomar och minska antalet dödsfall på grund av en hjärnsjukdom.”

Världens bästa hjärnforskning

Hjärnforskning räddar liv.
Men hjärnans skador, sjukdomar
och funktionsnedsättningar står
fortfarande för den största
sjukdomsbelastningen i Sverige. När
vi lägger kraft bakom forskning
kan vi förändra livet för fler.

Nu är det hjärnans tur.

Idag lever många med sjukdom, skada och funktionsnedsättning med koppling till hjärnan och nervsystemet. Under de senaste trettio åren har det gjorts stora framsteg inom hjärnforskningen och det är tydligt att forskning leder till resultat för patienter. Inom det medicinska området har forskningen lett till en bättre förståelse för de underliggande biologiska mekanismerna vid ett flertal sjukdomar, skador och funktionsnedsättningar, till exempel MS, Parkinsons sjukdom, beroende och schizofreni. Nya behandlingar som är till nytta för många patienter har introducerats för till exempel MS, stroke, bipolär sjukdom, epilepsi och migrän.

Trots de medicinska framsteg som skett finns det fortfarande mycket kvar att göra för att fler ska kunna leva mer och längre. Många befintliga behandlingar bromsar endast sjukdomsförloppen eller minskar symtomen och fungerar inte heller för alla patienter. För att komma vidare och faktiskt förebygga och bota sjukdomar behöver vi förstå mer om hur hjärnan och nervsystemet fungerar, grundorsakerna till ohälsa och sjukdom som drabbar hjärnan och hur vi bäst förebygger att de uppkommer. Det behövs också satsas på förbättrade diagnosmetoder på flera områden samt tas fram och implementeras nya behandlingar. För att åstadkomma detta behövs mer resurser till hjärnforskningen men också bättre förutsättningar att bedriva hjärnforskning och en större förmåga att använda forskningsframgångar ute i olika verksamheter där de kan göra nytta.

Hjärnforskning är avgörande för vår hälsa, vårt välbefinnande och samhället i stort. Den hjälper oss att bättre förstå hur den mänskliga hjärnan och nervsystemet fungerar, vilket är avgörande för att kunna förebygga och bota hjärnans sjukdomar men som också kan hjälpa oss att skapa större förståelse för våra känslor, vårt beteende och hur vi tar beslut. Det kan få konsekvenser inom till exempel psykologi, sociologi och juridik. Hjärnforskning kan också leda till ny kunskap om till exempel inlärning och minne, vilket kan förbättra utbildning och leda till framsteg som driver den tekniska utvecklingen framåt.

För att fler forskningsframgångar skall komma patienter och samhälle till nytta arbetar Hjärnfonden för att mer högkvalitativ forskning ska produceras i Sverige, för att förbättra förutsättningarna för hjärnforskningen och för att underlätta att fler forskningsframgångar implementeras i praktiken. Det gör vi genom att fokusera på forskningsfinansiering, kunskapsspridning och samhällsförändring inom tre områden: utdelning till forskning, fakta och förändring av offentliga system.

Vårt antagande är att en forskningsnation i världsklass som producerar mer högkvalitativ forskning på sikt bidrar till att främja välbefinnande och hälsa samt att förebygga och bota de sjukdomar, skador och funktionsnedsättningar som hjärnan drabbas av.

Därför finansierar vi grundforskning och klinisk forskning om hjärnan och andra delar av nervsystemet genom att dela ut stipendier och bidrag. Vårt mål är att väsentligt öka utdelningen till svensk hjärnforskning.

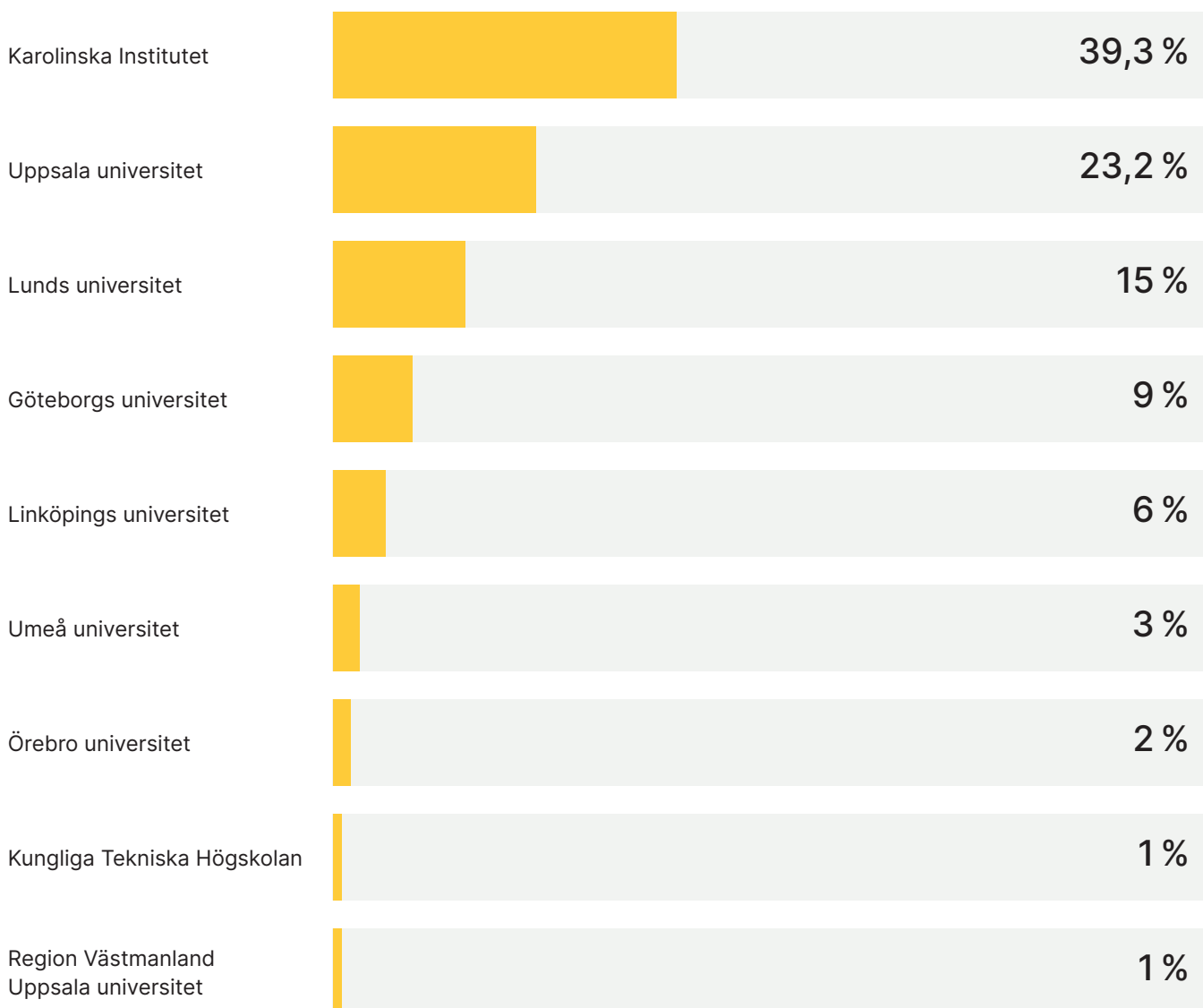
Vi sprider kunskap till olika intressenter. Vi tillhandahåller faktabaserade underlag och policyförslag till beslutsfattare på regional och nationell nivå inom högre utbildning och inom forskning och hälso- och sjukvård. Det gör vi för att förbättra förutsättningarna för svensk hjärnforskning och att fler forskningsframgångar ska kunna implementeras i praktiken. En förutsättning för att högkvalitativ forskning ska produceras och forskningsframgångarna ska nå ut till patienter och användare är ett stort engagemang från flera håll. Vår strategi är därför att samverka med enskilda individer, organisationer, företag och civilsamhälle för att öka engagemanget och gemensamt driva frågorna framåt.

Utdelade medel till forskningsprojekt

År 2022 delade Hjärnfonden ut över 127 miljoner kronor till svensk hjärnforskning. Det innebär att utdelningen har ökat med 50 procent sedan 2018.

Under våren beslutade Hjärnfonden att dela ut medel till 99 forskningsprojekt vid landets universitet och högskolor. 37 forskare fick ta emot tvååriga bidrag och 51 forskare ettåriga bidrag. Sedan 2021 finns även treåriga bidrag, som i år delades ut till 11 forskningsprojekt. De treåriga bidragen ligger i linje med Hjärnfondens satsning på att fler forskare under längre tid ska få bättre förutsättningar att forska, eftersom banbrytande forskning tar tid. Forskningsprojekten berörde bland annat Alzheimers sjukdom, depression, ALS, stroke, demens och klusterhuvudvärk.

Så här har medlen fördelats mellan lärosätena:

Postdoktorala stipendier till framtidens hjärnforskare

Varje år delar Hjärnfonden ut postdoktorala stipendier som en satsning på framtidens hjärnforskare i Sverige. Stipendiaterna är forskare som nyligen avlagt doktors-examen och stipendiet utgörs av 300 000 kronor per år under två års tid. 2022 delade Hjärnfonden ut 7,2 miljoner kronor till 12 hjärnforskare som forskar inom bland annat demens, depression och stroke. För många forskare kan stipendiet vara en förutsättning för att kunna fortsätta med sin forskning. Flera av tidigare stipendiater har etablerat egna forskargrupper och fått professurer inom svenska lärosäten. Utdelningen möjliggörs av Postkod-föreningens årliga donation till Hjärnfonden

Så går det till

Varje år utlyser Hjärnfonden forskningsbidrag och postdoktorala stipendium. Det genererar hundratals kvalificerade ansökningar från forskare och stipendiater runt om i Sverige. Antalet beviljade forskningsbidrag och stipendium styrs av summan insamlade medel och Vetenskapliga nämndens kvalitetskrav samt godkännande. Vetenskapliga nämnden består av 24 av landets främsta forskare inom neurovetenskap. Tillsammans representerar de Sveriges sex större medicinska fakulteter. Vetenskapliga nämnden gör gemensamt en sakkunnig, oberoende och kollegial granskning och bedömning av det forskningsprojekt som varje ansökan gäller. Nämndens

Fotograf: Pavel Danilyuk

Exempel på forskningsframgångar finansierade av Hjärnfonden 2022

Alzheimers sjukdom

Nya läkemedel

Världshälsoorganisationen klassar demenssjukdomar som ett av världens största hälsoproblem. I Sverige beräknas omkring 140 000 personer ha en demenssjukdom och av dem har cirka 100 000 Alzheimers sjukdom. Alzheimerforskningen har gjort stora framsteg under senare år vad gäller nya läkemedel, bättre diagnostik och ökad kunskap om hur våra livsstilsvanor påverkar risken att bli sjuk.

Vid Alzheimers sjukdom förtvinar nervcellerna, speciellt i de regioner där minnet sitter. Sjukdomen karaktäriseras bland annat av onormala inlagringar av två proteiner som kallas beta-amyloid och tau. När bitar av beta-amyloid klumpar ihop sig bildas det som kallas plack.

I januari 2023 meddelade den amerikanska läkemedelsmyndigheten FDA att de genom en "snabbprocess" (accelerated approval) godkänt antikroppen lecanemab för behandling av mild Alzheimers sjukdom. Lecanemab är riktad mot ett förstadium till de amyloida placken. Godkännandet baserades på kliniska studier som visat att mängden amyloida plack minskat hos de patienter som fått lecanemab. Sent under 2022 presenterades resultatet av en fas-3 studie, det sista steget i läkemedelsutveckling, som visade att lecanemab utöver att minska mängden plack också kan bromsa sjukdomsutvecklingen. Det här godkännandet innebär att lecanemab kan förskrivas i USA till patienter med tidig Alzheimers sjukdom.

Läkemedlet är inte godkänt i Sverige ännu men baserat på de positiva resultaten av fas-3 studien har läkemedelsföretaget lämnat in en ansökan om godkännande till den europeiska läkemedelsmyndigheten. Det är ett steg på vägen mot att läkemedlet ska kunna användas av patienter i Sverige.

Utvecklingen av lecanemab bygger på forskning som gjordes vid Uppsala universitet på 1990-talet, med stöd från bland annat Hjärnfonden. Forskarna hittade då en genetisk förändring hos Alzheimerpatienter som orsakar giftiga förstadier till det plack som uppstår i hjärnan vid Alzheimer. Fyndet gav idén till att det var detta förstadium, snarare än själva placket, som skadade nervcellerna – och att det skulle kunna behandlas med antikroppar. Forskarna lyckades ta fram en antikropp som alltså nu blivit ett godkänt läkemedel i USA.

Bättre diagnostik

I dag diagnosticeras Alzheimers sjukdom genom att göra en minnesutredning, att mäta proteinerna tau och

viktigaste uppgift är att granska alla ansökningar och tilldela de allra bästa forskarna inom sitt område Hjärnfondens årliga forskningsbidrag och stipendier.

Alla forskningsprojekt redovisas och granskas av en anställd på Hjärnfonden med kunskap och erfarenhet inom hjärnforskning för att säkerställa att projektet utförts enligt forskningsplan i ansökan. Anvisningar för vetenskaplig och ekonomisk redovisning finns på Hjärnfondens hemsida. I strävan att förbättra förutsättningarna för ännu mer framgångsrik hjärnforskning i Sverige intensifierar Hjärnfonden sitt arbete för att kunna dela ut mer medel, påverka statens fördelning av forskningsmedel och ställa ännu högre kvalitetskrav på forskningen.

beta-amyloid med ryggvätskeprov och/eller PET kameraundersökning. Forskare vid Göteborgs och Lunds universitet har tidigare utvecklat tester för biomarkörer i blodprov vid Alzheimers sjukdom, alltså de molekyler som är viktiga vid sjukdomsutvecklingen.

Nu har forskarna tittat på flera blodtester för sjukdomsutvecklingen vid Alzheimer hos 575 individer. Hos 242 deltagare gjordes upprepade blodtester i upp till sex år, ihop med kognitiva tester och magnetkameraundersökningar.

Studien visar att två biomarkörer, med benämningarna p-tau231 och Aβ42/40, var för sig var tillräckliga för att identifiera Alzheimer, även hos deltagare utan symtom. De här markörerna kan användas för att säkerställa att rätt individer ingår i kliniska studier av nya läkemedel mot sjukdomen, något som i dag kräver dyr molekyllärbildningsteknik eller ryggvätskeprov.

I testerna över sex års tid visade det sig att biomarkören p-tau217 kunde kopplas till sjukdomsutvecklingen vid Alzheimer: försämrade kognitiv förmåga och den förlust av hjärnvävnad som är typisk för begynnande Alzheimers sjukdom.

P-tau217 kommer därför att kunna användas i framtiden för att mäta hur enskilda patienter svarar på behandlingar som syftar till att bromsa sjukdomen.

Forskarna bakom studierna menar att de nya blodtesterna kommer att kunna förbättra och driva på utvecklingen av nya läkemedel som hejdar sjukdomen. Dessutom kommer de nya blodproverna att revolutionera diagnosticeringen av tidiga stadier av Alzheimers sjukdom.

ALS

ALS, amyotrofisk lateralskleros, är namnet på en grupp neurodegenerativa sjukdomar där nervceller i hjärnan, hjärnstammen och ryggmärgen dör. Det leder i sin tur till muskelförtvinning och förlamning. ALS är en ovanlig sjukdom, varje år insjuknar cirka 220 personer i Sverige. De flesta är mellan 50 och 70 år och män drabbas dubbelt så ofta som kvinnor. Man kan idag inte bli frisk från ALS, men det finns läkemedel som kan sakta ner sjukdomsförloppet och som kan lindra vissa symtom. Flera genetiska mutationer har associerats till ALS.

Det finns många sjukdomar som leder till att musklerna blir svaga och förtvinar. Det kan därför vara svårt att ställa diagnos, särskilt i början av sjukdomen. Diagnosen baseras på kliniska och elektrofysiologiska tecken och uteslutning av andra sjukdomar.

Nu har forskare vid Göteborgs och Umeås universitet utvecklat en metod som gör det möjligt att ställa en mer träffsäker diagnos tidigare i sjukdomsförloppet med hjälp

av ett blodprov. Det är ett test för så kallade biomarkörer, det vill säga molekyler som är viktiga vid sjukdomsutvecklingen.

I det här fallet handlar det om neurofilament, proteiner med en speciell roll i nervceller och nervtrådar. Vid skada på nervsystemet läcker neurofilament ut i ryggmärgsvätskan och blodet. Forskarna har visat på skillnader i nivåerna av neurofilament både i ryggmärgsvätska och i blod mellan patienter med ALS och patienter med andra sjukdomar som kan likna tidig ALS.

Det är tack vare nya och känsligare analysmetoder som forskarna nu kan mäta mängden neurofilament i blodet. Testet visade också skillnader mellan olika typer av ALS.

Att hitta misstänkta fall av ALS genom ett enkelt blodprov öppnar helt nya möjligheter både för screening och för att enklare mäta behandlingseffekt hos patienter som deltar i läkemedelsprövningar. Det kan även göra det möjligt att sätta in bromsmediciner tidigare i sjukdomsförloppet innan musklerna förtvinat, menar forskarna som står bakom studien.

Det pågår flera kliniska studier av nya läkemedel för behandling av ALS och flera svenska forskare deltar i studierna.

Hjärntumör

Medulloblastom är den vanligaste elakartade hjärntumören hos barn och drabbar cirka 15–20 barn i Sverige varje år. Tumören uppstår oftast i lillhjärnan och behövs i de flesta fall utöver kirurgi behandlas med både cellgifter och strålbehandling.

Drygt 70 procent av patienterna överlever sin sjukdom men en viss typ av medulloblastom har en ökad risk att bli resistent mot behandlingen vilket kan leda till att tumören kommer tillbaka, något som är starkt kopplat till ökad dödlighet.

Forskare vid Uppsala universitet har visat att vissa celler i tumören inte delar sig lika ofta som de flesta andra cellerna och att det gör dem okänsliga för strålning. De har visat att ett särskilt stamcellsprotein, SOX9, finns i högre nivåer i de celler som inte delar sig. Forskarna såg också en ackumulering av SOX9 i tumörer hos patienter där canceren kommit tillbaka.

I experiment på tumörceller där forskarna inaktiverade SOX9 med hjälp av den så kallade gensaxen CRISPR/Cas9 förlorade cellerna sin förmåga att återfalla och därför misstänker forskarna att SOX9 kan vara inblandad i återfallsprocessen.

I djurmodeller som efterliknar återfall hos patienter ledde SOX9 till att metastaser bildades och att cancerceller

förflyttade sig till områden i ryggmärgen. Dessutom förändrades cancercellerna så att de inte kändes igen av immunförsvaret vilket kan vara en bidragande orsak till att cancer kommer tillbaka.

Forskarna undersökte också hur molekyler som bromsar SOX9 påverkade uppkomsten av återfall i djurmodeller och hittade läkemedel som används i andra behandlingar som hade effekt på SOX9. Forskargruppen hoppas att resultaten på sikt kan leda till bättre behandling för de barn som har störst risk för återfall vid medulloblastom.

Stroke

Varje år drabbas ungefär 25 000 svenskar av stroke – nästan var fjärde dör och många fler får svåra men. Stroke är ett samlingsnamn för hjärnskador som orsakas av att en propp eller blödning försämrar syre- och energitillförseln till hjärnan. Utan syre och näring dör 1,9 miljoner nervceller per minut. Stroke är den kroppsliga sjukdom som svarar för flest vård dagar på svenska sjukhus, närmare en miljon vård dagar årligen.

Symtom efter en stroke beror på var i hjärnan skadan sker. Det kan vara förlamning, afasi, svårigheter att äta och dricka, hjärntrötthet, minnesstörningar, koncentrations- svårigheter, depression, balanssvårigheter, yrsel och humörsvängningar.

Femton procent av strokefallen beror på en hjärnblödning. Det är en allvarlig typ av stroke, med få behandlings- möjligheter. Nu har forskare vid Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet och Sahlgrenska Universitets- sjukhuset visat i en studie att regelbunden fysisk aktivitet kan kopplas till minskad sannolikhet för svåra symptom vid hjärnblödning. En promenad eller att cykla minst 35 minuter per dag, minskar sannolikheten för svåra symptom och död efter hjärnblödning.

Fysiskt aktiva har också en bättre överlevnad fem år efter diagnos, studien visade att sannolikheten att överleva fem år efter hjärnblödning var mer än dubbelt så hög bland fysiskt aktiva.

Förhoppningen är att studien kan bidra till att fler människor rör på sig mer vilket skulle minska andelen svårt skadade patienter.

Klusterhuvudvärk

Klusterhuvudvärk är en extremt plågsam form av huvudvärk som kommer i attacker. Smärtan är oerhört intensiv och värre än den man upplever vid njursten eller förlossning. Det finns inget botemedel och vad som orsakar huvud- värken är okänt. I Sverige räknar man med att det finns runt 5 000 – 10 000 individer som har sjukdomen. Vid klusterhuvudvärk kommer värken i regelbundna attacker

flera gånger per dygn, oftast nattetid, hos en majoritet av patienterna. Attackerna pågår mellan femton minuter och tre timmar i upp till åtta gånger per dag. Många blir sjuka en period under samma tid på året, till exempel på våren eller hösten.

Det är cirka tre till fem gånger vanligare att män diagnostiseras med klusterhuvudvärk än kvinnor och åkomsten har historiskt beskrivits som en mansdominerad sjukdom. Nu visar ny forskning från Karolinska Institutet att kvinnor som drabbas av sjukdomen påverkas mer i vardagen. De har längre besvärperioder, högre frekvens relaterade symtom, använder mer förebyggande mediciner och är oftare sjukskrivna.

Forskarna visar också att kvinnor oftare än män drabbas av en svårare variant av sjukdomen som innebär att de har färre än tre symptomfria månader per år, ett tillstånd som kallas kronisk klusterhuvudvärk. Män och kvinnor rapporterar samma nivå av smärta, men eftersom kvinnornas besvärperioder i högre utsträckning varar längre så blir de också mer påverkade i vardagen.

Det tar ofta lång tid att få rätt diagnos, ofta upp till ett år, och speciellt svårt är det för kvinnor som ofta feldiagnosticeras initialt. De här resultaten kan leda till att läkare uppmärksammar att sjukdomen ser olika ut hos män och kvinnor så att kvinnor diagnostiseras snabbare och den mest effektiva behandlingen kan ges så fort som möjligt.

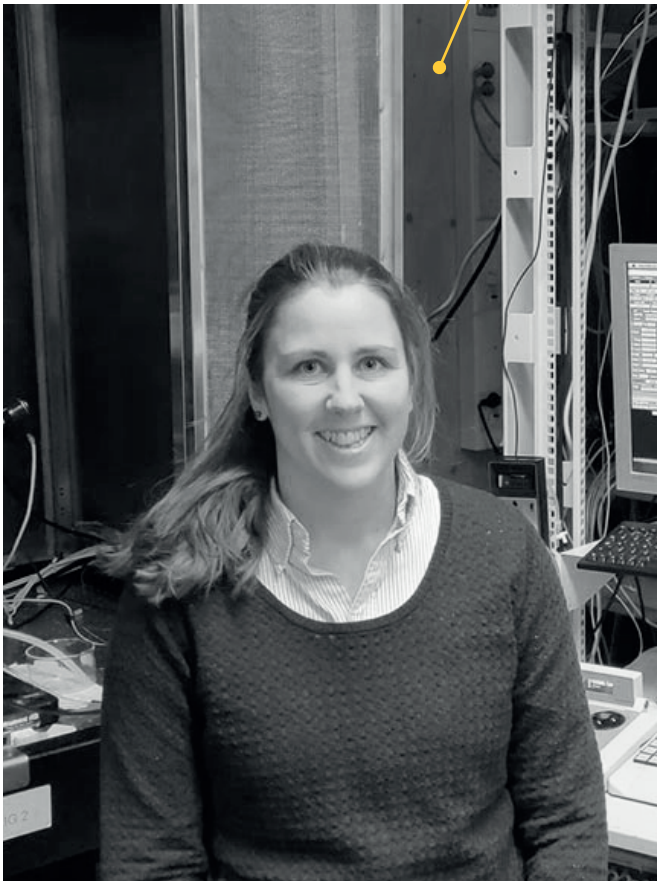
Forskares röster

Stipendiat

Jenny Wickham, Lunds universitet

Epilepsi är en av våra vanligaste neurologiska sjukdomar. En tredjedel av de som har sjukdomen blir inte hjälpta av de mediciner som finns. Jenny Wickham, Hjärnfondens stipendiat, vill ändra på det. Hon studerar de nervceller som är inblandade i epileptiska anfall och hur de kan vara mål för ny behandling. Vid ett epilepsianfall är det både aktiverande och dämpande neuron som är aktiva. Deras samverkan bidrar till anfallet och dess utveckling. Jenny vill bland annat undersöka hur de dämpande neuronerna bidrar till anfallsaktiviteten.

"Stipendiet från Hjärnfonden har gjort det möjligt för mig att ta mina första steg ut på min egen väg, en egen forskningslinje som till stora delar skiljer sig från mina doktorandprojekt. Jag siktar nu på att inom något år starta en egen forskargrupp och stipendiet från Hjärnfonden har gjort det möjligt för mig att söka och bli beviljad fler forskningsanslag med fokus på material, utrustning och drift."

Fotograf: Privat

Fotograf: Göteborgs Universitet

Forskningsbidrag

Professor Marcela Pekna, Göteborgs universitet

Professor Marcela Peknas forskargrupp var först i världen med att visa att en viss molekyl, C3a, stimulerar nybildning av nervceller och kopplingar mellan nervceller i hjärnan efter en stroke.

Sedan visade gruppen att möss återhämtar sig snabbare efter en stroke när de behandlas med C3a. Det faktum att C3a ger positiv effekt även om behandlingen påbörjas först en vecka efter stroke, tyder på att de flesta strokepatienter skulle kunna dra nytta av den, framför allt i kombination med rehabilitering. På det sättet skiljer sig behandling med C3a från dagens behandlingar som är begränsade till borttagning av den orsakande blodproppen och som måste ske inom de första timmarna efter insjuknandet.

"Nästa steg är nu att hitta enklare molekyler med samma funktion. Problemet med C3a är nämligen att den är extremt dyr att få fram. Tack vare forskningsstödet från Hjärnfonden har en postdoktor i min forskargrupp kunnat arbeta med detta projekt på heltid. Vi har nu några lovande kandidater, men det kräver samarbete med andra experter – och många olika experiment."

Hjärnor som når sin fulla potential

Hjärnfonden vill att varje människa och varje hjärna, får plats och tar plats. Hur kan vi som individer på bästa sätt hantera det moderna samhälle vi lever i? Våra hjärnor utmanas ständigt – hur ser vi till att vi kan dra nytta av vår fantastiskt flexibla hjärna? Hjärnfondens mål är att alla hjärnor ska kunna nå sin fulla potential.

Vår hjärna spelar en allt större roll i våra liv men utmanas mer än någonsin. Att leva i ett modernt samhälle innebär att den absoluta majoriteten i stor utsträckning behöver ta in stora mängder information, använda teknik i större omfattning, utföra flera uppgifter samtidigt och lösa komplexa problem. Detta ställer höga krav på hjärnan och kan leda till överbelastning och mental trötthet. Vår livsstil har bidragit till ökade stressnivåer, minskade möjligheter till fysisk aktivitet, ökad exponering för blått ljus, social isolering och en ökad kognitiv belastning. Detta har också visat sig påverka det allmänna välbefinnandet och hjärnhälsan negativt och öka risken för sjukdom såsom ångest, depression, stressrelaterade sjukdomar och hjärtsjukdom.

Hur ska vi kunna leva och inte bara överleva under dessa förutsättningar? Hur kan vi som individer på bästa sätt hantera stress i vardagen, klara arbete och livspussel, förebygga fysisk och psykisk ohälsa och samtidigt använda vår hjärnkapacitet så smart så möjligt för att vara våra bästa jag utifrån våra unika förutsättningar?

För att nå vår fulla potential med bibehållen hjärnhälsa krävs ökad kunskap hos individer om hur vi ska agera utifrån våra hjärnors behov, möjligheter och förutsättningar. Det krävs också ökad kunskap om hur vi bemöter och agerar gentemot varandra. Det finns ett stort kunskapsglapp, men det finns också stor brist på stöd och information, speciellt till personer som lever med en hjärndiagnos och deras anhöriga.

För att bidra till att stärka människors förmåga att nå hälsa, välbefinnande och sin fulla potential arbetar Hjärnfonden med att sprida kunskap och bidra till samhällsförändring inom fyra områden; fakta, råd och stöd, livsstilsförändringar och förändring av normer och attityder.

Våra antaganden är att fakta är en av byggstenarna till förändring hos individ och samhälle, samt att råd och stöd bidrar till beteendeförändringar och en mer fungerande vardag för drabbade och anhöriga. Vi antar också att ökad kunskap och förståelse är viktiga komponenter för att minska stigma och förändra normer och attityder i samhället. Samt att vi når våra mål snabbare och bättre om vi gör förändringsarbetet tillsammans med andra.

Därför sprider vi fakta om forskningsframgångar, hjärnan och nervsystemets funktion, skador och funktionsnedsättningar och ger råd och stöd till de som berörs av hjärnans diagnoser. Vi uppmuntrar till livsstilsförändringar för hjärnans skull, och angriper normer och attityder eftersom vi lever i ett samhälle som inte tar hänsyn till hjärnans alla olikheter.

För att alla ska få tillgång till kunskap och stöd krävs ett stort engagemang från flera håll. Vår strategi är därför att samverka och engagera, stärka och utbilda enskilda individer och samtidigt uppmuntra dem att sprida kunskapen vidare.

Våra mål är att fler personer får ökad kunskap om hjärnan och hjärnans diagnoser, att fler personer genomför beteende- och livsstilsförändringar som gynnar välbefinnande och hjärnhälsa, och att fler blir bemötta med respekt och förståelse oavsett hjärna.

Hjärnfonden sprider kunskap och ger råd och stöd

Genom kanaler som webbsida, sociala medier, nyhetsbrev, brevutskick och i fysiska möten med människor vid event arbetar Hjärnfonden för förändring i samhället och för individen. En viktig kunskapsspridande kanal är webbsidan. Under 2022 hade Hjärnfondens hemsida totalt 1 948 757 besökare.

De fem mest besökta sidorna 2022 var:

1. ALS – amyotrofisk lateral skleros
2. Vanliga symtom och varningssignaler på Alzheimers sjukdom
3. Ge en minnesgåva
4. 8 varningssignaler på stress
5. Minnesord och text till begravning

Ökad kunskap om hjärnan leder till att fler drabbade och närstående kan lära sig mer om just sin diagnos och vad man kan göra för att få en bättre fungerande vardag. Ökad kunskap om diagnoser hos allmänheten och andra grupper som arbetar nära personer med diagnos är också viktigt för att öka förståelsen och möjliggöra specifika anpassningar i vardagen.

Alla familjer drabbas någon gång i livet av hjärnans ohälsa. Har du drabbats av en hjärnrelaterad diagnos eller lever nära en person som drabbats av en skada, sjukdom eller funktionsnedsättning i hjärnan vill du veta mer. Ofta är behovet av kunskap om diagnosen, förståelse för att leva med den och information om rättigheter till samhällsinsatser stort.

Inom råd och stöd arbetar Hjärnfonden därför aktivt med att finnas till för drabbade och närstående med information, tips och stöd som kan bidra till en bättre livssituation. Vi uppdaterar vår webb löpande. Under 2022 har vi påbörjat arbetet med vad vi kallar diagnosnav – sidor som samlar fakta, artiklar och personliga berättelser kring diagnoser som det finns stort intresse för.

En plats för minskad ensamhet och mer engagemang

Hjärnfondens sociala medier används även de för kunskapsspridning. På Instagram och Facebook tillsammans gjordes under 2022 närmare 400 inlägg innehållande information, tips och råd. Men kanalerna fungerar också som en katalysator för följares eget engagemang genom möjligheten att personligen agera medproducenter till innehåll och aktivt stötta andra i liknande situation.

Närmare 50 procent av alla Facebookanvändare deltar i grupper och många deltar i dem aktivt*. Hjärnfonden administrerar egna grupper om Alzheimers sjukdom, stress och depression som samlar drabbade, närstående och vårdpersonal. Gruppen "Alzheimers sjukdom – Hjärnfondens grupp för närstående" samlar ständigt fler personer och har under året växt från 1 800 till över 2 200 personer.

År 2021 genomförde Hjärnfonden en enkätundersökning i gruppen för att ta reda på användarnas upplevda nytta av gruppen. Den visade att cirka 60 procent av de svarande (totalt 157) någon gång hade skrivit, till exempel ställt en fråga, delat med sig av deras närståendes situation, kommenterat eller gett råd. Ungefär 75 procent av de svarande uppgav att de använt råd som de fått i gruppen.

Nästan 70 procent av de svarande upplever att deras vardagssituation förbättrats genom att vara med i gruppen. Drygt 17 procent uppgav att deras vardags-situation förbättrats mycket och cirka 54 procent att den har förbättrats lite genom att vara med i gruppen.

Ungefär en av tre personer uppgav att gruppen innebär att de känner sig mindre ensamma.

Röster från sociala kanaler

"Mycket viktigt att sprida kunskap och minska känslor av skam och otillräcklighet!"

Kommentar på inlägg om kampanjen "STRESS!"

"Så oerhört viktigt att ni lyfter denna neurologiska sjukdom. För forskning, för kunskapsspridning och för oss alla som lever med kronisk migrän."

Kommentar på inlägg om kronisk migrän

"Bra tips, tack! Jag säger alltid mitt namn när jag möter mamma på hennes särskilda boende. Och barnens om dom är med. Hon ska inte behöva komma ihåg det, då känner hon sig obekväm och jag vill inte veta den dagen hon inte minns sin dotters (mitt) namn."

Kommentar på inlägg om kommunikationstips vid Alzheimers sjukdom

"Är förhoppningsvis på väg tillbaka till arbetsträning efter ett halvår. 6 månader har känts som flera år. En berg och dalbana. Jag har aldrig varit så medveten i min kropp som jag är nu, att känna det som är bra och det som är mindre bra. Väljer att se det som positivt i det här kaoset. Tacksam för att just det har kommit tillbaka. Innan var jag ett vandrande skal kändes det som."

Kommentar på inlägg med personlig berättelse om utmattningssyndrom

"Jag ville bara få säga tack för alla svar jag fick tidigare idag gällande samtal med närstående. Tack för att jag får veta att jag inte är ensam och tack för alla tips, tankar och idéer."

Inlägg från Facebookgruppen "Alzheimers sjukdom – Hjärnfondens grupp för närstående"

Spring för hjärnan

Fysisk aktivitet är viktigt för hjärnan. Konditionsträning kan minska risken för vanliga hjärnsjukdomar som depression och Alzheimers sjukdom. 2021 startade Hjärnfonden därför det virtuella motionsloppet Hjärnsteget. Genom loppet vill Hjärnfonden inspirera till livsstilsförändringar, bättre hjärnhälsa och samtidigt ge möjligheten till att samla in pengar till hjärnforskning.

Deltagarna kan själva välja om de vill gå, springa eller rulla 3 km, 5 km, 7 km, 10 km eller 21 km. Fokus ligger på att röra på sig och de egna personliga hälsoframstegen, inte nödvändigtvis att springa snabbast. Nytt för 2022 var ett paketerbjudande innehållande startplatser till fyra lopp. Detta för att öka möjligheten för kontinuerlig aktivitet och träning över tid, i stället för till ett enstaka tillfälle.

2022 genomfördes totalt fyra lopp med över 3 150 deltagare och 393 670 kronor samlades in till Hjärnfondens arbete. Eftersom deltagarna har möjlighet att befinna sig var som helst, deltog människor från hela landet. Vid varje lopp lyftes forskning och information kring en specifik diagnos. Loppen 2022 tillägnades diagnoserna epilepsi, stroke, ALS och huvudvärk och migrän.

*Svenskarna och internet 2022

Ett hjärnkunnigare samhälle

Hjärnan är det viktigaste för människan, men människan har inte byggt ett samhälle för hjärnan. Ett faktum många är smärtsamt medvetna om. Vi arbetar för ett hjärnkunnigt samhälle där alla får plats och tar plats.

Tänk om alla hade kunskap om vad som var bra för hjärnan och gemensamt kunde bygga ett samhälle där vi möttes på lika villkor oavsett hjärna. Där vi inte är nöjda när någon når de lägsta kunskapskraven i skolan och utbildningssystemet, utan faktiskt ser varje individs möjligheter. Där skolpersonal har både kunskap och förutsättningar att arbeta efter varje barns, varje hjärnas bästa. Där vi har ett vårdssystem som ser hjärnan som en helhet och en omsorg som ser varje individs behov. Arbetsvillkor som är anpassade efter hjärnan och arbetsplatser där hjärnan trivs eftersom ledning och chefer har kunskap om hur vi bäst skapar en hjärnvänlig arbetsplats. Stadsplanering som tydligare uppmuntrar social samvaro, fysisk aktivitet, kreativitet och fritidsaktiviteter där alla kan delta utifrån sina förutsättningar. Ett samhälle för hjärnans bästa, som möjliggör för människor, med de styrkor och svagheter de har, att från födsel och till döden få utvecklas och blomstra, och få använda sin fulla potential.

Idag ökar den psykiska ohälsan i vårt samhälle och kryper ner i åldrarna, ett stort antal barn får inte rätt stöd i skolan, många människor blir sjuka av osunda arbetsplatser, ensamhet är ett allt större problem och en stor andel människors potential tas inte tillvara. När vi blir sjuka är det många som inte heller får det stöd eller den vård de behöver.

Tack vare revolutionerande forskningsframsteg de senaste 30 åren vet vi idag mycket mer om hur hjärnan fungerar, dess förmågor och sjukdomar, men kunskapen hos samhället som helhet är fortfarande låg. Möjligheten till ett "hjärnlyft" har aldrig varit bättre.

För att skapa förändring mot ett mer hjärnkunnigt Sverige arbetar Hjärnfonden med att sprida kunskap och bidra till samhällsförändring inom fyra områden; fakta, förändring av offentliga system, råd och stöd och förändring av normer och attityder.

Våra antaganden är att fakta är en av byggstenarna till förändring hos individ och samhälle och att fakta och insiktsgrundande policyförslag kan leda till politiska beslut som bidrar till ett hjärnvänligt samhälle. Samt att råd och stöd bidrar till beteendeförändringar i bland annat skola, arbetsliv och föreningsverksamhet. Vi antar också att ökad kunskap och förståelse är viktiga komponenter för att minska stigma och förändra normer och attityder i samhället. Vi antar även att vi når våra mål snabbare och bättre om vi gör förändringsarbetet tillsammans med andra.

Därför sprider vi fakta om forskningsframgångar, hjärnan och nervsystemets funktion, skador och funktionsnedsättningar till flertalet målgrupper och tillhandahåller faktabaserat underlag och policyförslag till beslutsfattare. Vi ger också råd och erbjuder stöd till skola, arbetsplatser och andra gemenskaper i samhället, samt angriper normer och attityder.

Våra mål är att bidra till att fler har kunskap om hjärnan och sprider den vidare till individer och samhälle, samt att Sverige ska ha offentliga system som gynnar välbefinnande och hjärnhälsa. Att skola, arbetsplatser och andra gemenskaper är anpassade utifrån hjärnans bästa och att alla blir bemötta med respekt och förståelse oavsett hjärna.

Men att driva utvecklingen framåt är inget vi gör själva. Det kräver krafttag från hela samhället, enskilda individer, organisationer, offentliga verksamheter och företag. Vår strategi är därför att föra dialog med, engagera, stärka och utbilda enskilda individer och samhällsaktörer, och samtidigt uppmuntra dem att sprida kunskapen vidare och driva utvecklingen framåt. För att lyckas krävs också samverkan och fler mötesplatser där hjärnans frågor kan diskuteras. Att ingå i samarbeten och partnerskap och samtidigt delta i och arrangera möten där hjärnans bästa står i fokus är därför prioriterat.

STRESS!

I kampanjen "Stresslarmet" under 2021 samlade Hjärnfonden in skildringar från personer som upplevt stressrelaterad psykisk ohälsa. Deras erfarenheter var grunden för initiativet STRESS! som lanserades under 2022. Genom att låta artister tolka de drabbades röster i ett samlingsalbum gav vi en megafon till dem som valt att dela med sig av sina berättelser. Varje lyssning på Spotify under kampanjperioden bidrog till mer forskning om hjärnan genom att royaltyn för spelade låtar skänktes till Hjärnfonden. Medverkande artister var Broder John, Hanna Järver, Modo Banja, L1NA, Mona Masrour och Sara Nazari. Låtarna producerades av Nisj.

Med STRESS! vill Hjärnfonden i första hand öka kunskapen om stress, stressymtom, och stressrelaterad psykisk ohälsa, samt hur man bäst förebygger negativa konsekvenser till följd av långvarig stress utan återhämtning. STRESS! samlar, utöver fakta, erfarenheter av stressrelaterad psykisk ohälsa och förstärker de drabbades röster. Hjärnfonden hoppas att kampanjens budskap ska nå personer i liknande situationer, som befinner sig i riskzonen, så att medvetenheten ökar och fler kan säga stopp.

Låtarna fick över 463 000 lyssningar under 2022 och tog sig snabbt in på Spotifys lista "Spotify 100" vilken samlar de mest populära låtarna för stunden i Sverige. Hjärnfondens följarökning på Instagram under kampanjperioden blev en tredjedel av årets totala ökning.

Initiativet STRESS! är en del i att skapa ett mer hjärnkunnigt samhälle genom att sprida kunskap om stressrelaterad psykisk ohälsa. Stressrelaterad psykisk ohälsa är ett samhällsproblem som går att förebygga. Hjärnfonden arbetar även långsiktigt med att belysa och påverka de strukturer som orsakar stressrelaterad psykisk ohälsa – detta var grunden för den föregående kampanjen "Stresslarmet".

Hjärnfondens kampanj "Stresslarmet", som låg till grund för STRESS! vann under 2022 den amerikanska tävlingen "Reed award" i kategorin "Bästa kampanj för politikerpåverkan". Byråpartner var Reform Act och Ingager. "Stresslarmet" möjliggjordes genom bidrag från Postkodlotteriet.

Hjärnplanen

Hälsa och välbefinnande hos individer är ett gemensamt kapital och avgörande för samhällets hållbarhet och utvecklingskraft. Det är tydligt att det finns stora utmaningar som är knutna till hjärnhälsa och hur vårt samhälle är utformat som behöver adresseras och hanteras på politisk nivå.

Under 2021 tog Hjärnfonden därför initiativet till att Sverige ska driva en samlad politik för hjärnan och tillsatte en nationell arbetsgrupp med en rad namnkunniga experter, professorer och samhällsföreträdare för att ta fram ett förslag till en reformagenda för en hjärnplan. En agenda för ett hjärnvänligt samhälle som tar ett brett grepp och sträcker sig över flera områden, till exempel förskola, skola, arbetsliv, socialtjänst, hälso- och sjukvård, forskning, samhällsplanering och civilsamhälle. Den nationella arbetsgruppen, ledd av Ing-Marie Wieselgren, färdigställde sitt förslag under våren 2022.

Den 6 juli 2022 begicks det tragiska mordet på Ing-Marie Wieselgren under Almedalsveckan i Visby. Ing-Marie Wieselgren gav generöst av sin tid, klokhet och kunskap i arbetet med att leda arbetsgruppen och ta fram ett förslag till hjärnplan. Det har varit svårt att driva arbetet med planen framåt utan Ing-Marie men Hjärnfonden och arbetsgruppen känner samtidigt ett stort ansvar att väl förvalta det som gruppen tagit fram och driva det i hennes anda.

Lanseringen av arbetsgruppens förslag kommer att genomföras under 2023. Målet är att regeringen tillsätter en utredning som sedan blir grunden för en hjärnplan som värnar ett hjärnkunnigt Sverige.

Arenanätverket

Sedan 2021 har Hjärnfonden skapat en mötesplats och ett nätverk för olika samhällsaktörer som är intresserade av hjärnans frågor. Arenanätverket består av sakkunniga från organisationer, politiker, myndigheter, forskare och andra engagerade i ämnet. Genom möten och diskussioner lyfter vi upp hjärnans sjukdomar på den politiska agendan. Insikter och åsikter från nätverkets träffar används som stöd i Hjärnfondens påverkansarbete kring hjärnans frågor.

Hjärnfonden fick nytt utseende

Under 2022 har Hjärnfonden för första gången på nästan 30 år tagit fram och lanserat en ny identitet och design. Förändringen är en del i ett varumärkesarbete som syftar till att nå Hjärnfondens nya vision.

Hjärnfondens nya design består av en ny logotyp med en ny symbol, nya färger, två nya typsnitt samt ett nytt bild- och illustrationsmanér. Designen ska vara lätt att känna igen, särskilja oss på marknaden och vara praktisk att använda för alla som vill engagera sig i våra frågor. Den är ett verktyg för att nå ut med våra budskap och bidra till att kännedomen om hjärnan ökar.

Identiteten har efter lansering tillsammans med NORD DDB, NORD ID och Bloom Type foundry nominerats för och vunnit flertalet priser. Bland annat Epica Awards och Red Dot i kategorierna "Corporate identity" och "Typeface design".

Prisad annons

Genom annonsen "Till minne av minnen" vann Hjärnfonden tillsammans med NORD DDB för andra året i rad Reklamcupen. I kampanjen sågs dödsannonser på en minnessida likt i en tidning. Istället för personer hedrade dödsannonserna vanliga minnen. Det var ett sätt att uppmärksamma vad som händer vid Alzheimers sjukdom – att minnen försvinner innan livet gör det.

Hjärnans Dag

Hjärnans Dag är ett för Hjärnfonden årligt återkommande evenemang som vänder sig till en bred och intresserad allmänhet. Det är en dag som arrangeras för att både inspirera och öka kunskapen om vår fantastiska hjärna och hjärnrelaterade diagnoser.

2022 deltog närmare 1 000 personer fysiskt eller digitalt. Några av Sveriges främsta forskare och experter inom hjärnans område stod för innehållet. Besökarna kunde ta del av den senaste forskningen inom bland annat ALS, ADHD, hälsoångest och om barnhjärnan. Besökarna fick också lära sig hur man tränar upp sitt minne med hjälp av minnesknep. Hjärnfondens beskyddare H.K.H. Kronprinsessan Victoria närvarade på Hjärnans Dag.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och generalsekreteraren i Insamlingsstiftelsen Hjärnfonden, organisationsnummer 802017-8664 avger härmed årsredovisning för verksamhetsåret 1 januari–31 december 2022, Hjärnfondens 30:e verksamhetsår. Siffror inom parentes visar jämförbara siffror för 2021.

Allmänt om verksamheten

Hjärnfondens vision är ett samhälle där alla hjärnor når sin fulla potential, fria från sjukdomar. Det är genom att bidra till forskning som vi kan förändra livet för ännu fler människor. Hjärnfonden är en ideell insamlingsstiftelse som grundades 1994. Sedan starten har vi delat ut mer än en miljard kronor till svensk hjärnforskning. Allt stöd som delas ut till forskning är insamlade medel från privatpersoner, företag och organisationer.

Hjärnfondens uppdrag är att förbättra människors hälsa, välbefinnande och förmåga att växa – så att fler lever mer och längre. Vi arbetar med insamling, forskningsfinansiering, kunskapsspridning och samhällsförändring för att nå vår vision och våra mål.

Hjärnfondens långsiktiga mål är att bidra till:

- Att Sverige är en av världens främsta hjärnforskningsnationer.
- Att stärka individers förmåga till att nå hälsa, välbefinnande och sin fulla potential.
- Ett socialt hållbart, innovativt och hjärnkunnigt samhälle anpassat för människor.

Forskningsfinansiering

Runt tiden då Hjärnfonden grundades gjordes stora tekniska genombrott och nya revolutionerade metoder blev tillgängliga för att analysera gener, celler och hela den aktiva hjärnan. Det gav hjärnforskningen en rejäl skjuts framåt med många nya upptäckter och helt ny kunskap. Hjärnfonden har utvecklats till en betydelsefull finansiär av forskning i Sverige inom neurovetenskapens alla områden – från grundforskning till klinisk forskning. Varje år delar Hjärnfonden ut forskningsbidrag och postdoktorala stipendier till landets främsta hjärnforskare, för att fortsätta utveckla hjärnforskningen och hjärnforskare i Sverige.

Kunskapsspridning

I nästan varje familj finns det någon som drabbas av hjärnans sjukdomar eller diagnoser. Hjärnfonden finns till för alla drabbade och närstående, och har en central uppgift i att ge korrekt fakta samt råd och stöd till människor. Hjärnfonden har också en viktig uppgift i att främja preventiva insatser och vålmående genom att uppmuntra till livsstilsförändringar och öka kunskapen om hjärnan och hjärnhälsans betydelse.

Hjärnfonden arbetar för att alla hjärnor ska få plats och ta plats. För att det ska vara möjligt krävs förändringar. Hjärnfonden arbetar med påverkansarbete genom att peka på brister och behov i samhället, samt visa på möjliga lösningar och engagera folkrörelsen. Hjärnfonden arbetar också med att förändra normer och attityder hos människor och samhället i stort. Hjärnfonden erbjuder även fakta samt råd och stöd till olika samhälleliga aktörer.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

I början av året hade covidpandemin fortfarande stor påverkan på samhället, och i februari bröt fullskaligt krig ut i Ukraina när Ryssland invaderade. Sedan dess har energikris, inflation och dystra ekonomiska prognoser påverkat Hjärnfondens givares liv och plånböcker. Allt detta innebär potentiella konsekvenser för insamlingsverksamheten, framför allt det regelbundna givandet. Trots allt kunde Hjärnfonden för första gången motta över en miljon enskilda gåvor under ett räkenskapsår, samt sätta rekord i insamling.

Insamling i siffror

Under 2022 samlade Hjärnfonden in 295,2 Mkr (232,3). Av detta belopp uppgår testamenten till 68,4 Mkr (26,9). Insamling (exklusive testamenten och bidrag) ökade med 23,0 Mkr (13,7) eller med 11,0 % (7).

Ändamål i siffror

Under året har Hjärnfonden fördelat 202,6 Mkr (220,3) not 5 till ändamålen, forskning och information, där forskningskostnaderna uppgick till 127,3 Mkr (145,1) not 5 och kostnaderna för informationsändamålet uppgick till 75,3 Mkr (75,2) not 5.

STRESS! – om stressrelaterad psykisk ohälsa

I kampanjen "Stresslarmet" samlade Hjärnfonden under 2021 in skildringar från personer som upplevt stressrelaterad psykisk ohälsa. Dessa berättelser blev grunden för initiativet STRESS! under 2022. Artister tolkade de drabbades röster i fem låtar och varje lyssning på låtarna under kampanjperioden bidrog till mer finansiering av forskning om hjärnan. Med STRESS! vill Hjärnfonden i första hand öka kunskapen om stress, stressymtom, och stressrelaterad psykisk ohälsa, samt om hur man bäst förebygger negativa konsekvenser till följd av långvarig stress.

Hjärnsteget – motionslopp för hjärnhälsan

För andra året i rad genomfördes det virtuella motionsloppet Hjärnsteget. Genom loppet vill Hjärnfonden inspirera till livsstilsförändringar, bättre hjärnhälsa och samtidigt ge möjligheten till att samla in pengar till hjärnforskning. Eftersom deltagarna har möjlighet att befinna sig var som helst deltog människor från hela landet i fyra olika lopp.

Skolbarn springer för Hjärnfonden Barn

För tredje året i rad anordnade Team Rynkeby Skolloppet till förmån för Hjärnfonden Barn, som är en del av Hjärnfonden. Fler än 123 000 elever samlade in nästan 5,5 miljoner kronor till forskning.

Resultat och ställning

Tack vare gåvor från engagerade privatpersoner och företag kunde Hjärnfonden 2022 samla in 295,2 Mkr (232,3) till livsviktig forskning och kunskapsspridning om hjärnan. Av detta belopp uppgår testamenten till 68,4 Mkr (26,9) not 3. Insamling (exklusive testamenten och bidrag) ökade med 23,0 Mkr (13,7) eller med 11,0 % (7).

Under året har Hjärnfonden fördelat 202,6 Mkr (220,3) not 5 till ändamålen, forskning och information, där forskningskostnaderna uppgick till 127,3 Mkr (145,1) not 5 och kostnaderna för informationsändamålet uppgick till 75,3 Mkr (75,2) not 5.

Användning av finansiella instrument

Förvaltningsrådets syfte är att investera långsiktiga medel i enlighet med kapitalplaceringspolicyn och skapa förutsättningar för att minska långsiktiga likviditetsmässiga påfrestningar som kan komma av omstruktureringsbehov, större insamlingsprojekt eller liknande.

Hjärnfondens förvaltningsråd har haft ett fysiskt möte under året och två per capsulam beslut gällande placeringar av kapital. Merparten av de långsiktiga medlen är placerade i fonder i SEB.

Hjärnfonden har en placeringsinriktning där en majoritet av tillgångarna i ett normaläge ska vara placerade i räntebärande tillgångar. Övergripande för alla placeringar är att etisk hänsyn ska tas, det vill säga att en etisk och miljömässig bedömning ska göras av bolag innan investering sker.

Aktierisk omfattar aktiekursrisk, likviditetsrisk samt motpartsrisk. Med aktiekursrisk avses risken för värde-minskning på grund av förändringar i kurser på aktie-marknaden. I syfte att begränsa och kontrollera de risker som är förknippade med värdepappersförvaltning har styrelsen i placeringspolicyn fastställt de ramar som ska gälla för placeringar i aktier och aktierelaterade instrument som till exempel aktiefonder.

Regler är också antagna som avgör med vilka motparter affärer kan göras. Placeringsresultatet och likviditet följs löpande upp på stiftelsens styrelsesammanträden. Hjärnfondens kapital förvaltas av en extern part.

Marknadsvärdet av innehavet av långfristiga värdepapper uppgick vid årets slut till 192 Mkr (205). Vid årets slut var fördelningen, beräknad på marknadsvärdet 89,9 % (88,3) i räntebärande tillgångar respektive 11,1 % (11,7) i aktie-relaterade tillgångar.

Hållbarhetsupplysningar

En del av Hjärnfondens uppdrag handlar om att ansvara för hållbar utveckling i verksamheten och under aktiviteter. Ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet innebär att Hjärnfonden föregår med gott exempel och tar ansvar för nuvarande och framtida generationers möjligheter.

- Hjärnfondens strävan är att minimera miljöpåverkan och vara en klimatmedveten organisation.
- Hjärnfonden är en aktör som genom sin verksamhet bidrar till en långsiktig trygg samhällsutveckling.
- Hjärnfonden tar ekonomiskt ansvar genom att hushålla med resurserna och följa policyn för kapitalplacering (se Användning av finansiella instrument).
- Hjärnfonden bedriver ett aktivt arbete för personlig utveckling och hållbara arbetssätt där medarbetare förväntas vara delaktiga och engagerade. Medarbetarnas utveckling och hälsa prioriteras genom flera olika insatser.
- Hjärnfondens anställda erbjuds friskvårdsbidrag och en arbetstimme per vecka för motionsaktiviteter.
- Hjärnfonden erbjuder subventionerad lunch via Edenred samt uppmuntrar till återhämtning och vila dagligen.

Förväntad framtida utveckling

Under 2023 kommer Hjärnfonden att fortsätta arbeta enligt den långsiktiga plan som fastställdes 2019. Den innefattar en rad insatser som ska ge mer medel till forskningen och öka antalet beviljade forskningsbidrag. Prognosen och målet är att Hjärnfonden kommer att kunna följa den tidigare fastlagda planen. Men beroende på situationen i Ukraina och de ekonomiska utmaningar som samhället ställs inför kan insamlingen påverkas om givarviljan riktas till andra humanitära situationer eller potentiella och befintliga givare ser över sin ekonomi och framför allt månatliga engagemang.

Hjärnfonden kommer att fortsätta arbetet med fördjupning av ändamålen inom kunskapsspridning samt utbildning av individer och samhälle. Målen är att stärka individers förmåga att själva söka välbefinnande och hälsa samt att alla ska ha möjlighet att nå sin fulla potential. Bland annat fortsätter arbetet med att aktivera Hjärnplanen och ett livsstilsprojekt som syftar till att inspirera till livsstilsförändringar så att enskilda individer i Sverige har möjlighet att förbättra sin hjärnhälsa utifrån evidensbaserad kunskap.

Prognosen för att genomföra detta är god då Hjärnfonden kontinuerligt stärkt upp interna resurser. Bland annat kommer avdelningen för forskning och samhälle att tillsätta flera sakkunniga inom programområdena forskning, barn och äldre. Hjärnfonden kommer att fortsätta arbetet med målområden och förändringsprogram, och har arbetat fram en modell för intern målstyrning. Hjärnfonden har dessutom etablerat ett vedertaget sätt att mäta effekterna av det arbetet.

Organisation och förvaltning

Hjärnfonden har sitt säte i Stockholm med 25 medarbetare som arbetar inom avdelningarna Insamling, Marknad och Kommunikation, Forskning och samhälle och Verksamhetsstöd. Generalsekreterare är Anna Hemlin som leder arbetet.

Ledningsgrupp

Anna Hemlin, *Generalsekreterare*

Katarina Kristensson, *Verksamhetschef*

Mikael Färjsjö, *Insamlingschef*

Joakim Ramsberg, *Forsknings- och Samhällschef*

Viken Wetlesen, *TF Marknads- och Kommunikationschef*

Styrelse

Styrelsen sammanträder fyra gånger per år. Mål och inriktning beslutas årligen av styrelsen liksom strategi och direktiv inför Hjärnfondens framttagande av verksamhetsplan för kommande år. Styrelsens arbete för året skall utvärderas mot bakgrund av det långsiktiga målet och antagen inriktning. För arbetet i styrelsen utgår inget arvode.

Ledamöter

Peter Thelin, *partner i Brummer & Partners AB.*

Louise Westerberg, *grundare och styrelseordförande i stiftelsen Viktor Rydberg skolor.*

Lars Olson, *professor i neurobiologi och leder en forskningsgrupp vid Institutionen för Neurovetenskap, Karolinska Institutet. Lars har varit engagerad i Hjärnfonden sedan dess tillkomst och var 2010–2015 fondens ordförande.*

Fredrik Adolfsson, *tidigare regionsutvecklingsdirektör, Västra Götalandsregionen. Har ett förflutet inom IKEA och Naturskyddsföreningen.*

Karsten Dalgaard, *partner i McKinsey & Company.*

Else Ingeborn, *t.o.m. 2020 Global Client Executive Large Corporates SEB, tidigare Swedbank och styrelseledamot i BRIS.*

Hedersordförande

Kjell-Olof Feldt, *hedersordförande, medverkade från starten när Hjärnfonden bildades och var styrelsens ordförande under 1994–2009.*

Hedersmedlem

Per Nydahl, *engagerad i Segulah AB och tidigare styrelsemedlem i Hjärnfonden.*

Förvaltningsråd

Hjärnfonden har ett förvaltningsråd som utgörs av styrelseordförande Peter Thelin, styrelseledamot Else Ingeborn, generalsekreterare Anna Hemlin och verksamhetschef Katarina Kristensson.

Vetenskaplig nämnd

Hjärnfondens Vetenskapliga nämnd representerar de sex större medicinska fakulteterna i Sverige. Nämnden som utses av styrelsen består av 23 av landets främsta neurovetenskapliga experter. De garanterar att Hjärnfondens insamlade medel går till forskningsprojekt inom den främsta hjärnforskningen. Arvode utgår till Vetenskapliga nämndens ledamöter.

Flerårsöversikt

Kostnadsfördelning, %	2022	2021	2020	2019	2018
Administrationskostnader/ Verksamhetsintäkter	2	2	1	1	2
Insamlingskostnader/ Verksamhetsintäkter	16	14	12	14	11
Ändamålskostnader/ Verksamhetsintäkter	69	94	61	100	57
Sammanställning i 3-årsperioder	2020	2019	2018	2017	2016
Ändamålsuppfyllelse	- 2022	- 2021	- 2020	- 2019	- 2018
Verksamhetsintäkter, Mkr	790	682	671	551	457
Ändamålskostnader, Mkr	581	565	472	402	292
Ändamålskostnader/ Verksamhetsintäkter, %	73	83	70	73	64

Flerårsöversikten är upprättad i enlighet med
Svensk Insamlingskontrolls definitioner.

Kommentarer till flerårsöversikt

Enligt Svensk Insamlingskontrolls regler ska minst 75 % av insamlade medel under en treårsperiod delas ut till ändamålen. För den senaste treårsperioden har 73 % (83) fördelats till ändamålen.

Styrelsen beslutade år 2021 om utdelning av de resterande medel (20 mkr) från testamenten som tidigare avsatts som långsiktig investering i forskningen.

Resultaträkning

Tkr	Not	2022	2021
Verksamhetsintäkter	3		
Gåvor		295 213	232 368
Bidrag		0	1 686
Summa		295 213	234 054
Verksamhetskostnader	4		
Ändamålskostnader	5	-202 584	-220 360
Insamlingskostnader	6	-45 942	-32 754
Administrationskostnader	7	-7 397	-4 302
Summa		-255 923	-257 416
Verksamhetsresultat		39 290	-23 362
Resultat från finansiella poster	8		
Resultat från finansiella investeringar		428	2 795
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		642	112
Summa		1 070	2 907
Resultat efter finansiella poster		40 360	-20 455
Årets resultat		40 360	-20 455
Förändring av ändamålsbestämda medel			
Årets resultat		40 360	-20 455
Avsättning ändamålsbestämda medel av givaren		-75 094	-31 629
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel		47 848	38 015
Kvarstående belopp för året/balanserat kapital		13 114	-14 069

Balansräkning

Tkr	Not	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	9	1 506	2 151
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristiga värdepappersinnehav	10	201 298	245 726
Summa anläggningstillgångar		202 804	247 877
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Aktuell skattefordran		460	477
Fastigheter avsedda för försäljning	11	5 587	7 001
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	2 881	1 149
Summa kortfristiga fordringar		8 928	8 627
Kassa och bank		113 850	26 420
Summa omsättningstillgångar		122 778	35 047
SUMMA TILLGÅNGAR		325 582	282 924
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital		420	420
Ändamålsbestämda medel	16	32 438	5 191
Balanserat kapital		194 970	181 857
Summa eget kapital		227 828	187 468
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		6 693	6 038
Beslutade ej utbetalade stipendier/forskningsbidrag	13	81 276	81 521
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	14	4 303	0
Övriga skulder		2 226	4 649
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	3 256	3 248
Summa kortfristiga skulder		97 754	95 456
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		325 582	282 924

Förändring av eget kapital

Tkr	Stiftelse- kapital	Ändamåls- best. medel	Balanserat kapital inkl. årets resultat	Totalt eget kapital
Justerad ingående balans 2022-01-01	420	5 192	181 856	187 468
Balanserat vinst				
Ändamålsbestämt av givaren		75 094	-75 094	
Utnyttjande		-47 848	47 848	
Årets resultat			40 360	40 360
Eget kapital 2022-12-31	420	32 438	194 970	227 828

En specifikation över ändamålsbestämda medel finns i not 16.

Kassaflödeanalys

Tkr	Not	2022	2021
Den löpande verksamheten			
Årets resultat efter finansnetto		40 360	-20 455
Avskrivningar		645	645
Fastighet som erhöles i gåva		1 414	-2 401
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		42 419	-22 211
Ökning (-)/Minskning(+) av kortfristiga fordringar		-1 714	-262
Ökning (+)/Minskning(-) av leverantörsskulder		654	1 765
Ökning (+)/Minskning(-) av kortfristiga skulder		1 642	31 021
Kassaflöde från den löpande verksamheten		43 002	10 314
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		0	0
Placeringar i finansiella anläggningstillgångar	10	34 128	-328 229
Avyttring av finansiella anläggningstillgångar	10	10 300	304 986
Kassaflöde från investeringsverksamheten		44 428	-23 244
Ökning (+) / Minskning (-) av likvida medel		87 430	-12 930
Likvida medel vid årets början		26 420	39 350
Likvida medel vid årets slut		113 850	26 420

Noter

Tkr

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Hjärnfondens redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen BFAR 2012:1 (K3) och Giva Sveriges Styrande riktlinjer för årsredovisning.

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Hjärnfondens intäkter

Intäktsredovisning

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Intäkter i form av gåvor och bidrag intäktsförs som huvudregel när gåvan sakrättsligt är genomförd. Om bidrag avser en bestämd tidsperiod periodiseras bidraget över denna period.

Gåvor

Gåvor redovisas enligt huvudregeln som intäkt när de erhållits. En gåva som intäktsförts redovisas antingen som en tillgång eller kostnad beroende på om gåvan förbrukats direkt eller inte. Gåvor som Hjärnfonden avser att stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgång. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgång.

Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde.

I de fall Hjärnfonden lämnar en ersättning för att erhålla gåvan minskas gåvans värde med ersättningen.

Som gåvor inkluderas mottagna gåvor från allmänheten, företag, organisationer, samfund, privata och ideella fonder, stiftelser samt sponsring.

Med gåva och testamente avses tillgång som lämnats utan krav på ekonomisk motprestation.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess att villkoren för att erhålla bidraget uppfyllts.

Bidrag som erhållits för att täcka vissa kostnader redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka. Bidrag som hänför sig till en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet.

Erhållna bidrag värderas till verkligt värde av den tillgång som organisationen fått eller kommer att få.

Hjärnfondens kostnader

Verksamhetskostnader

Hjärnfondens kostnader delas upp i ändamåls-, insamlings- och administrationskostnader. Fördelning görs i enlighet med Svensk Insamlingskontrolls anvisningar. Detta innebär att kostnader som har ett direkt samband med ändamålsuppfyllelse eller insamling redovisas under respektive kostnadsslag. I de fall det finns gemensamma kostnader i form av till exempel lokaler och personal sker en fördelning på de olika kostnadsslagen efter skälig grund. Kostnad som varken bedöms vara hänförlig till ändamålet eller insamling redovisas som administrationskostnad. Kostnad för forskningsbidrag och stipendier bokförs när beslut om tilldelning sker och Hjärnfonden förpliktigt sig att utge bidrag eller stipendier.

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som operationella, det vill säga leasingavgiften redovisas linjärt över leasingperioden.

Ersättning till anställda

Ersättning till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificeras som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänats in.

Inkomstskatt

Hjärnfonden har ett allmännyttigt ändamål och är därmed inskränkt skattskyldig, vilket innebär att stiftelse inte är skattskyldig för verksamhetsintäkter och kapitalintäkter. När stiftelsen erhåller rörelseinkomster är dock dessa skattepliktiga.

Tillgångar och skulder

Tillgångar, skulder och avsättningar värderas till anskaffningsvärde om inget annat anges nedan.

Anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan. Avskrivning görs systematiskt över nyttjandeperioden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider
Inventarier 5 år.

Finansiella tillgångar

Vid anskaffningstidpunkten värderas finansiella tillgångar till anskaffningsvärde med tillägg för direkta transaktionsutgifter.

Tillgångar, framför allt fastigheter, aktier och andra värdepapper, som doneras till Hjärnfonden värderas till verkligt värde vid gåvotillfället. Gåvan bokförs som en omsättnings-tillgång om tillgången ska avyttras snarast möjligt. Om syftet är att behålla tillgången redovisas den som materiell eller finansiell anläggningstillgång. Intäkter som uppstår vid värdering till marknadsvärde redovisas bland Hjärnfondens intäkter.

I den mån det uppkommer en realisationsvinst/- förlust vid avyttringen redovisas denna också i posten Gåvor om tillgången avyttras kort efter att gåvan erhållits. Om gåvan är av finansiell karaktär och Hjärnfonden väntat med försäljning i avsikt att erhålla ett bättre pris redovisas realisationsresultatet som en finansiell post.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde (marknadsvärde).

Aktier och andelar som erhållits genom testamente eller gåva värderas till verkligt värde (ofta börskursen) vid gåvotillfället.

Alla tillgångar som innehas för riskspridning anses ingå i en värdepappersportfölj och betraktas därmed som en post vid värdering enligt lägsta värdets princip vid nedskrivningsprövning.

Ändamålsbestämda medel

I posten ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu ej förbrukade gåvor och andra ändamålsbestämda medel. Se även Eget kapital noten.

Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag

I de fall Hjärnfonden fattat beslut om utbetalning av forskningsbidrag/stipendier och meddelat mottagaren men inte verkställt utbetalningen redovisas detta belopp som en kortfristig skuld.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betald.

Skuld för erhållna ännu ej utnyttjade bidrag

I de fall stiftelsen erhållit bidrag men ännu inte uppfyllt villkoren redovisas bidraget som en skuld.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificeras endast kassa- och banktillgodohavanden.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Upprättandet av bokslut och tillämpning av redovisningsprinciper, baseras ofta på ledningens bedömningar, uppskattningar och antaganden som anses vara rimliga vid den tidpunkt då bedömningen görs. Uppskattningar och bedömningar är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer, som under rådande omständigheter anses vara rimliga. Resultatet av dessa används för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder, som inte annars framgår tydligt från andra källor. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet.

I årets finansiella rapporter har inga väsentliga uppskattningar och bedömningar gjorts.

Not 3 Gåvor och bidrag

Tkr	2022	2021
Gåvor som redovisats i resultaträkningen		
Allmänheten	184 667	164 894
Företag	3 993	3 949
Svenska Postkodlotteriet/ Postkodföreningen	16 225	16 015
Andra organisationer	6 054	6 542
Stiftelser och fonder	15 877	14 071
Arv och testamenten	68 397	26 897
Summa	295 213	232 368
Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen		
Annonser	1 000	1 000
IT-tjänster	418	418
Summa	1 418	1 418
Privaträttsligt bidrag som redovisats som intäkt	0	1 686
Summa insamlade medel	296 631	235 472

Det är svårt att värdera vissa gåvor. För Hjärnfondens del gäller detta till största del annonsering (så kallade pluggannonser – i mån av plats). För att ge en förenklad bild av dessa gåvor har ovanstående värden schablonmässigt beräknats. Utöver detta har Hjärnfonden främst erhållit hjälp från föreläsare och rabatterade IT-tjänster.

Hjärnfonden har via Postkodföreningen erhållit en gåva från en tävlande i Postkodmiljonären. Gåvan redovisas tillsammans med bidraget från Svenska Postkodlotteriet/Postkodföreningen.

Not 4 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

Tkr	2022	2021
Medelantalet anställda		
Kvinnor	16	16
Män	9	6
Summa	25	22
Löner och andra ersättningar		
Styrelsen	0	0
Vetenskapliga nämnden	714	742
Generalsekreterare	1 457	1 210
Övriga anställda	13 566	11 874
Summa	15 737	13 826
Sociala kostnader och pensioner		
Sociala kostnader	4 671	4 448
Pensioner och löneskatt	2 703	2 282
Summa	7 374	6 730
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	23 111	20 556
Varav pensionskostnader		
Generalsekreteraren	590	532
Löneskatt	143	129
Summa	733	661
%	2022	2021
Könsfördelning inom ledning och styrelse		
Andel kvinnor i styrelsen	33 %	33 %
Andel män i styrelsen	67 %	67 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	60 %	25 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	40 %	75 %

Medelantalet anställda för år 2021 har korrigerats i enlighet med erhållet underlag från det externa företag som handhar lönehanteringen för Hjärnfonden.

Avtal om avgångsvederlag

Inget avgångsvederlag finns beslutat för generalsekreteraren.

Vid uppsägning från arbetsgivarens sida är uppsägnings-

tiden 9 månader för generalsekreteraren. Uppsägning från generalsekreterarens sida 6 månader.

För övriga anställda gäller lagen om anställningsskydd vid uppsägning från arbetsgivarens sida. Egen uppsägning följer tecknat kollektivavtal.

Not 5 Ändamålskostnader

Tkr	2022	2021
Forskning		
Under året beslutade stipendier	7 200	7 237
Återförda bidrag/stipendier	-1 375	-2 150
Bidrag till forskningsprojekt	120 355	138 963
Kostnader för Vetenskapliga nämnden	1 089	1 107
Summa	127 269	145 157
Information		
Kommunikationskostnader	57 468	57 136
IT för information	3 839	2 072
Personalkostnader	10 770	12 236
Övriga externa kostnader (IT, hyra, telefon, porto mm)	3 238	3 759
Summa	75 315	75 203
Summa ändamålskostnader	202 584	220 360

Not 6 Insamlingskostnader

Tkr	2022	2021
Tryck och marknadsföring	31 337	21 979
IT för insamling	2 046	937
Personalkostnader	9 463	6 450
Övriga externa kostnader (hyra, telefon, tackbrev mm)	3 096	3 388
Summa	45 942	32 754

Not 7 Administrationskostnader

Tkr	2022	2021
Personalkostnader	3 487	2 090
Externa kostnader (IT, hyra, revision, mm)	3 910	2 212
Summa	7 397	4 302

Not 8 Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar

Tkr	2022	2021
Erhållna utdelningar	21	309
Räntor	642	112
Resultat vid avyttringar	407	2 486
Summa	1 070	2 907

Under året har endast små förändringar skett i den finansiella portföljen. Se vidare under not 10.

Not 9 Inventarier

Tkr	2022-12-31	2021-12-31
Ingående anskaffningsvärden	3 658	3 658
Inköp	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 658	3 658
Netto anskaffningsvärde	3 658	3 658
Ingående avskrivningar	-1 506	-861
Årets avskrivningar	-646	-645
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 152	-1 506
Utgående redovisat värde	1 506	2 151

Not 10 Finansiella anläggningstillgångar

Tkr	2022-12-31	2021-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	245 726	222 483
Förvärv under året	10 707	385 521
Försäljning under året	-10 300	-304 986
Placering i depålikvid	-44 835	-57 292
Utgående anskaffningsvärde vid årets slut	201 298	245 726
Bokfört värde vid årets slut	201 298	245 726
Likviditetsfond	-	-
Aktier och aktiefonder	20 707	20 300
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	180 481	180 481
Depålikvid	110	44 945
Summa finansiella anläggningstillgångar	201 298	245 726
Marknadsvärde	192 592	250 319

Not 11 Fastigheter avsedda för försäljning

Fastigheter som erhållits som testamentsgåva och där försäljning ännu inte är genomförd värderas till verkligt värde på balansdagen.

Tkr	Bokfört värde 2022-12-31	Bokfört värde 2021-12-31
Fastigheter till försäljning	5 587	7 001
Summa	5 587	7 001

Not 12 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Tkr	2022-12-31	2021-12-31
Förutbetalda hyror	489	0
Övriga förutbetalda kostnader	2 108	886
Upplupna intäkter	284	263
Summa	2 881	1 149

Not 13 Beslutade ej utbetalade stipendier/forskningsbidrag

Tkr	2022-12-31	2021-12-31
Tidigare år ännu ej utbetalade stipendier	6 705	5 968
Under året beslutade stipendier	7 200	7 200
Beslutade bidrag till forskningsprojekt ännu ej utbetalade	67 371	68 353
Summa	81 276	81 521

De beslutade bidragen till forskningsprojekt kommer i sin helhet att betalas ut under åren 2023–2024.

Not 14 Skuld erhållna ej nyttjade bidrag

Tkr	2022-12-31	2021-12-31
Ingående balans	0	1 686
Erhållet under året	4 500	0
lanspråktaget under året	-197	-1 686
Kvarstående bidrag att utnyttja under projektperioden	4 303	0

Insamlingsstiftelsen Hjärnfonden beviljades under året ett projektbidrag om 4,5 mkr från Syskonen Inger och Sixten Norheds Stiftelse för projektet Livsstilsförändringar. Projektet kommer att pågå under tre års tid.

Postkodföreningen beviljade Insamlingsstiftelsen Hjärnfonden ett projektbidrag om 6 Mkr, vilket utbetalades i slutet av december 2017, för projektet "Kvinnors stress: en ojämlik och onödig folksjukdom". Projektet avslutades under våren 2021.

Not 15 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Tkr	2022-12-31	2021-12-31
Personalrelaterade kostnader	1 786	1 933
Övriga poster	1 470	1 315
Summa	3 256	3 248

Not 16 Ändamålsbestämda medel

Tkr	2022-12-31	2021-12-31
Epilepsi	5 645	0
ALS	16 492	2 436
Demens	8 999	0
Dyslexi	533	1 120
Hjärntumör	0	1 565
Övriga forskningsområden	769	70
Summa	32 438	5 191

Underskrifter

Stockholm den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter.

Peter Thelin
Ordförande

Louise Westerberg
Vice ordförande

Fredrik Adolfsson

Karsten Dalgaard

Else Ingeborn

Lars Olson

Anna Hemlin
Generalsekreterare

Vår revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av vår elektroniska underskrift.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers

Veronica Carlsson
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Insamlingsstiftelsen Hjärnfonden,
org.nr 802017-8664

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Insamlingsstiftelsen Hjärnfonden för år 2022.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2022 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och generalsekreterarens ansvar

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och generalsekreteraren ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och generalsekreteraren för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och generalsekreteraren avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och generalsekreterarens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och generalsekreteraren använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Insamlingsstiftelsen Hjärnfonden för år 2022.

Enligt vår uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen, eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Stockholm den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Öhrlings PricewaterhouseCoopers

Veronica Carlsson
Auktoriserad revisor

Kontakta oss

Kontakt

Växel: 08-40 60 800
Gåva: 020-523 523
info@hjarnfonden.se

Sociala kanaler

Facebook
Instagram
Linkedin

Postadress

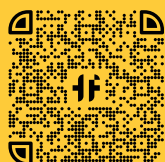
Stora Nygatan 26
111 27 Stockholm
Sverige

Ge en gåva

Swish: 90 112 55
Bankgiro: 901-12 55
Plusgiro: 90 11 25-5

20

Swisha 90 112 55 eller skanna
QR-koden med Swish-appen
och stöd forskningen om hjärnan.